Należność pocztowa uiszczona ryczałtem.

Rok XII. Warszawa, dnia 31 stycznia 1936 r. Nr. 2

OSZCZĘDNOŚĆ

Dwutygodnik poświęcony sprawie organizacji oszczędności w Polsce.

ORGAN ZWIĄZKU KOMUNALNYCH KAS OSZCZĘDNOŚCI
W WARSZAWIE

TREŚĆ:

REDAKCJA I ADMINISTRACJA
WARSZAWA, UL. MIODOWA 6,
tel. Administracji 5-92-63 i tel. Redakcji 2-97-03
NAKŁAD I WYDAWNICTWO
SAMORZĄDOWEGO INSTYTUTU WYDAWNICZEGO
Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością
W WARSZAWIE, UL. MIODOWA Nr. 6, tel. 5-92-63

BILANS ROCZNY NETTO NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 1935 R.
KOMUNALNEJ KASY OSZCZĘDNOŚCI POWIATU KUTNOWSKIEGO.

Stan czynny.

	W tem w wal. obcych Zł.	Zł.	Zł.
1. Kasa i sumy do dyspozycji			
a) gotowizna		32.712 23	
b) pozost. w Banku Polskim i P. K. O.		2.243,19	
c) pozostałość w Bankach Państwowych i Komunalnych . .		8.281.—	
d) pozostałość w innych K. K. O. .		469,63	
e) bony inwestycyjne			43.706,05
2. Kupony			230,—
3. Waluty obce			
4. Papiery wartościowe			
a) bilety skarbowe			
b) papiery państwowe		35.696,28	
c) listy zastawne i obligacje . . .			
d) obligacje związków komunalnych .			
e) akcje Banku Polskiego, akcje i udz. w Bankach Komunalnych . . .		5.563,—	41.259,28
5. Banki i K. K. O. Loro			
6. Banki i K. K. O. Nostro . . .			
7. Weksle zdyskontowane			97.645,08
8. Pożyczki wekslowe			115.003,—
9. Weksle protestowane			
a) pochodzące z dysk. i poż. wekslonych (.... kont)		18.377,61	
b) pochodz. z innych kredyt.* (.... kont)			18.377,61
10. Rachunki bieżące otwartego kredytu			
a) zabezp. papierami wart.* (... kont).			
b) zabezpieczone hipoteką* (.... kont).			
c) zabezp. innemi wart.* (.... kont) .		69.704.—	69.704,—
11. Pożyczki terminowe na zastaw			
a) papierów wartościowych i książeczek oszczędności* (.... kont) . .		20.891,—	
b) innych wartości			
c) pożyczki zakładu zast.* (.... kont).			20.891,—
12. Pożyczki na skrypty dłużne* (.... kont)			
13. Pożyczki hipoteczne* (.... kont) . .			19.595,—
14. Należności z tyt. układów konwersyjnych zatwierdzonych przez Komitet Konwersyjny Banku Akceptacyjnego .			57.768,46
15. Odsetki zaległe			1.472,69
16. Nieruchomości			67.236 —
17. Ruchomości			7.670,—
18. Różne			2.423,52
19. Sumy przechodnie (rozliczenia międzyokresowe)			
20. Straty:			
a) z lat ubiegłych			
b) za rok sprawozdawczy . . .			
Razem. .			562.981,69
21. Depozyty			171.154,—
22. Udzielone gwarancje			
23. Inkaso			37.537,31
24. Akcepty Banku Akceptacyjnego . .			40.250,—
25. Pokrycie Funduszu Emerytalnego . .			
Razem. .			248.941,31
Ogółem. .			811.923,—

Stan bierny.

	W tem w wal. obcej Zł.	Zł.	Zł.
1. Kapitał zakładowy			100.000,—
2. Fundusz zasobowy			1.174,—
3. Fundusze specjalne			
a)			
b)			
4. Fundusz wyrównawczy			962,23
5. Fundusz amortyzacji nieruchomości .			1.493,—
6. Wkłady oszczędnościowe instytucyj państwowych, samorządowych i innych prawno - publicznych *)			
a) bezterminowe (.... kont) . . .			
b) terminowe (.... kont) . . .			
7. Wkłady oszczędnościowe osób fizycznych i prawno - prywatnych *)			
a) bezterminowe (.... kont) . . .		232.633,70	
b) terminowe do 3-ch mies. (1681 kont).		65.234,60	
c) terminowe ponad 3 miesiące i warunkowe		49.064,95	346.933,25
8. Rachunki bieżące *) (czekowe, przekazowe i t. p.)			
a) instytucyj państwowych, samorządowych i in. prawno.-publ. (137 k.) .		13.453,—	
b) osób fizycznych i prawno - prywatnych		50.842,—	64.295,—
9. Salda kredytowe rachunków otwartego kredytu			
10. Zobowiązania inkasowe			597,90
11. Redyskonto weksli			
a) w Banku Polskim		1.595,—	
b) w Bankach państwowych . .		20.520,—	
c) w Bankach Komunalnych i K.K.O.			
d) w innych instytucjach kredytowych.			22.115,—
12. Dyskonto akceptów Banku Akceptac.			5.400,—
13. Zastaw papierów wartościowych . .			
14. Kredyty udzielone Kasie			
a) przez Bank Polski			
b) przez Banki Państwowe . . .		11.875,—	
c) przez Banki Komunalne i K. K. O.			
d) przez inne instytucje . . .			11.875,—
15. Banki i K. K. O. Loro			
16. Banki i K. K. O. Nostro			
17. Przekazy na Kasę			
18. Zobowiązania hipoteczne . . .			
19. Różne			4.158,69
20. Sumy przechodnie (rozlicz. międzyokr.).			3.971,62
21. Nadwyżki:			
a) z lat ubiegłych			
b) za rok sprawozdawczy			
Razem. .			562.981,69
22. Różni za depozyty			171.154,—
23. Zobow. z tytułu udzielonych gwarancyj.			
24. Różni za inkaso			37.537,31
25. Bank Akceptacyjny			40.250,—
26. Fundusz Emerytalny			
Razem. .			248.941,31
Ogółem. .			811.923,—

RACHUNEK STRAT I ZYSKÓW ZA 1935 R.

Straty.

	Zł.	Zł.
1. Odsetki wypłacone i dopisane		
a) od wkładów oszczędnościowych . .	13.446,85	
b) od rachunków bieżących . . .	1.473,46	
c) od redyskonta weksli	1.839,59	
d) od zastawu papierów i od kredytów udzielonych Kasie	677,72	
e) różne inne	1.20	17.438,82
2. Prowizje wypłacone		179.13
3. Koszty administracyjne		
a) wydatki osobowe	17.983,55	
b) świadczenia socjalne	1.702,13	
c) wydatki rzeczowe	10.013,79	29.699,47
4. Podatki i opłaty skarbowe . . .		
5. Amortyzacja		
a) nieruchomości	672,—	
b) ruchomości	405,09	1.077,09
6. Odpisy na dłużnikach		2.437,59
7. Różnice kursowe na rachunkach i walutach obcych		
8. Różnice kursowe na papierach wartościowych		
9. Różne		
10. Dotacja na rzecz fund. wyrównawczego .		962,23
11. Nadwyżka		
Razem. .		51.794,33

Zyski.

	Zł.	Zł.
1. Odsetki pobrane i dopisane		
a) od weksli	22.067,50	
b) od rachunków bieżących . . .	6.919,21	
c) od pożyczek terminowych na zastaw .	2.162,70	
d) od pożyczek na skrypty dłużne . .		
e) od pożyczek i wierzytelności hipoteczn.	1.441,42	
f) od papierów wartościowych . . .	3.526,10	
g) od K. K. O. i Banków . . .	495,42	
h) różne inne	33.40	36.645,75
2. Prowizje pobrane		4.179,59
3. Różnice kursowe na rachunkach w walutach obcych		
4. Różnice kursowe na papierach wartośc.		962,23
5. Dochód netto z nieruchomości . . .		2.878,31
6. Odzyskane straty		185,92
7. Opłaty na koszty administracji . .		
8. Różne dochody		6.942,53
9. Odpis z funduszu wyrównawczego na pokrycie strat kursowych		
10. Strata		
Razem.		51.794,33

Dyrekcja:
(—) Wł. Zawistowski — Dyrektor Zarządzający
(—) A. Gołubkow — Zastępca dyr. — buchalter
(—) E. Oliński

Komisja Rewizyjna:
(—) St. Maryanowski — Przewodniczący
(—) K. Wodiczka
(—) J. Mierzejewski

Rok XII. Warszawa, dnia 31 stycznia 1936 r. Nr. 2

OSZCZĘDNOŚĆ

DWUTYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWIE ORGANIZACJI OSZCZĘDNOŚCI W POLSCE
ORGAN ZWIĄZKU KOMUNALNYCH KAS OSZCZĘDNOŚCI W WARSZAWIE

Komitet Redakcyjny: *Józef Rożkowski, Juljusz Zdanowski, Jarosław Żaboklicki.*
Redaktor — *Bolesław Obszyński.*

Prenumerata z przesyłką pocztową wynosi:

Rocznie	zł. 28.—
Półrocznie	„ 14.—
Kwartalnie	„ 7.—
Miesięcznie	„ 3.—
Cena Nr. pojedyńcz.	„ 1.40

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:
Warszawa, ul. Miodowa 6.
Konto czekowe w P. K. O. Nr. 1520.
Nakład i wydawnictwo „Samorządowego Instytutu Wydawniczego" Sp. z ogr. odp. w Warszawie, ul. Miodowa Nr. 6 — Telef. 5-92-63.

Rękopisów nadesłanych redakcja nie zwraca.
Przedruk dozwolony za podaniem źródła

Drogi propagandy oszczędności

Mówiąc o możliwościach oszczędzania społeczeństwa, w jednym z poprzednich moich artykułów zaznaczyłem, że możliwości te w dużym stopniu może powiększyć umiejętne zekonomizowanie wydatków ludności. Wypływa to z koncentracji naszego dochodu społecznego w nielicznych rękach warstw zamożniejszych, które dzięki temu rozporządzają tak znacznemi zasobami, iż swobodnie mogą zaspokajać swoje potrzeby, gdy natomiast inne warstwy ludności muszą się liczyć z każdym drobiazgiem w swoich wydatkach. (Wskazywałem, że 31% dochodu społecznego znajduje się w rękach grupy ludzi, stanowiącej nie wiele więcej od 1 miljona osób, gdy reszta dochodu, prawie 69% przypada na 32 miljonowe rzesze ludności). W tych warunkach propaganda oszczędności wśród tych szerokich warstw społeczeństwa nie może pomijać zagadnienia lepszego, więcej ekonomicznego, racjonalnego rozkładu wydatków w ramach szczupłych budżetów rodzinnych tych warstw, gdyż jest to warunkiem, umożliwiającym tworzenie przez nie oszczędności.

Trudne to jest zadanie wśród naszych najuboższych sfer pracowników fizycznych, których egzystencja stale jest związana z niedożywianiem się, ciasnotą mieszkaniową, prymitywnością w urządzeniu domu, łataną biedą odzieżową, łaknieniem potrzeb kulturalnych i zdrowotności otoczenia. Jednem słowem, w jaką nie uderzymy stronę życia, naprzykład robotnika fabrycznego, wszędzie będzie źle, ale nie beznadziejnie. Wiele niedoborów w życiu tych ludzi powstaje wskutek ich niezaradności życiowej; zbyt kosztownych dla ich obecnego stanu tradycyj, wyzysku przez spekulantów i słabego uświadomienia co do możliwości łatwiejszego organizowania sobie życia.

Badając budżety rodzin robotniczych w naszych ośrodkach przemysłowych, łatwo spotykamy się z całym szeregiem niewłaściwości w wydatkach, które stale podnoszą koszty ich utrzymania. Dla wyjaśnienia powyższego przytaczamy poniżej (str. 18) skład budżetów takiej rodziny w liczbach bezwzględnych i procentowych. Zaznaczamy przytem, że chociaż budżety te odnoszą się do 1928 r., to skład ich w zasadzie nie wiele się zmienił, ponieważ realne dochody tych warstw ludności nie tylko nie uległy redukcji w późniejszych latach, ale odwrotnie, musiały się poprawić wskutek spadku cen rolniczych i przemysłowych. Ma się rozumieć, omawiając zagadnienie oszczędności, musimy eliminować element bezrobotny i brać pod uwagę tylko ludność zatrudnioną.

Po wyeliminowaniu narazie wydatków na najniezbędniejsze potrzeby, t .j. żywność, mieszkanie, opał, światło i ubranie, łatwo zauważymy, że w pozostałych wydatkach robotnika największą rolę odgrywają ubezpieczenia i podatki. Wzrastają one przytem z latami. W 1928 r. były one przeciętnie większe od wydatków na mieszkanie, na opał i światło i t. d. Jeżeli do tego dołączymy rozmaite opłaty niemal przymusowe, bo zbierane pod grozą wydalenia z pracy, na t. zw. cele społeczne, a właściwie na mnożące się dziś w nieskończoność rozmaite stowarzyszenia i ligi, nie dające swoim członkom nic więcej poza uciążliwą składką, to musimy dojść do przekonania, że nasz robotnik jest obarczony zbyt silnie w stosunku do swoich możliwości finansowych, rozmaitemi daninami publicznemi, nie gwarantującemi mu wzamian ani stałości pracy, ani dostatecznej opieki w czasie bezrobocia. Przytem obciążenia te najsilniej się kładą na budżety najbiedniejszych grup robotniczych. Gdy np. dochody robotnika najwyższej grupy zamożnościowej są prawie 3,5 raza większe od dochodów robotnika najniższej grupy, to daniny te zwiększają się zaledwie niecałe 2 razy. Akcja zekonomizowana wydatków robotniczych miałaby w tym wypadku wiele do powiedzenia i zdziałania.

Budżety domowe rodzin robotniczych.
Grupy zamożności w/g sumy wydatków na jednostkę konsumcyjną.

Rodzaje dochodów lub wydatków	1927 r.	1928 r.				
	Wszystkie grupy		I do 599 zł.	II 600—899 zł.	III 900—1199 zł.	IV 1200 zł. i więcej
Ogólna suma przychodów na rodzinę 4-ro osobową **w zł.**	**2601**	**2744**	**1527**	**2386**	**3230**	**4495**
Przychody w %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Z płac, świadczeń i zarobków ubocznych . .	96,4	98,0	98,4	97,8	96,1	99,2
Z podarunków i zapomóg	1,3	1 1	0,0	1,6	0,8	0,6
Z majątku sprzedanego i zaciągniętych długów	2,3	0,9	1,6	0,6	3,1	0,2
Ogólna suma rozchodów na rodzinę 4-ro osobową **w zł.**	**2575**	**2746**	**1561**	**2377**	**3227**	**5027**
Rozchody w %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Żywność	58,8	56,5	66,1	60,1	54,9	44,6
Alkohol i tytoń	4,1	4,0	2,2	3,0	4,6	6,3
Komorne	4,8	4,7	5,3	5,1	3,8	4,7
Urządzenie mieszkania	2,0	2,4	0,6	2,0	3,3	2,5
Opał i światło	4,3	4,4	4,9	4,8	4,1	3,8
Higjena i zdrowie	2,0	1,8	1,4	1,8	1,8	2,2
Odzież, obuwie, bielizna	13,5	15,2	12,1	13,3	15,3	19,9
Kultura i oświata	2,9	3,0	0,6	2,7	3,9	2,9
Ubezpieczenia i podatki	4,5	5,1	3,8	4 9	5,2	6,0
Inne wydatki	2,2	2,4	0,5	1,9	3,1	3,1
Rozchód na majątek i długi	0,9	0,5	2,5	0,4	0,0	4,0

Jeszcze większe wątpliwości, niż poprzednie, budzą wydatki robotników na t. zw. pożywki, a właściwie na alkohol i tytoń, przeciętnie są one większe od wydatków na higjenę, zdrowie, kulturę i oświatę razem wzięte. Wzmagają się one bardzo silnie w miarę zamożności robotnika. W grupach robotniczych najlepiej zarabiających stanowią one poważną pozycję budżetową, mającą duży wpływ na zmniejszanie się wydatków na żywność. W grupie najbiedniejszej wydatki na pożywki są względnie nizkie, co w znacznym stopniu przyczynia się do zdolności oszczędzania tych grup. Szczególniej mało spożywa ta grupa alkoholu. Natomiast rozpowszechnienie tytoniu jest prawie tak wielkie, jak i wśród najbogatszych robotników.

Propaganda oszczędnościowa, zwalczając te wydatki, znajdzie tu bardzo silne podstawy i wiele bezpośrednich przykładów życiowych o pożytku zredukowania ich i zastąpieniu oszczędnościami pieniężnemi. Propaganda ta może tu odnieść znaczne sukcesy nie tylko we własnej sprawie ,ale również o dużem znaczeniu gospodarczem i eugenicznem.

Szczególniej dużo do zdziałania ma propaganda oszczędnościowa w dziedzinie ekonomizacji wydatków żywnościowych, które stanowią większość robotniczego budżetu rozchodowego. Pomimo tak znacznego rozchodu na żywność ,ludność robotnicza stale niedokarmia się.

Człowiek przy umiarkowanym wysiłku mięśniowym potrzebuje spożyć dziennie około 80 gr. białek, 68 gr. tłuszczów i 450 gr. węglowodanów, co da mu poza wartościami odżywczemi około 2805 kaloryj ciepła, utraconego podczas pracy. Przy natężonej pracy fizycznej (drwale, oracze, żniwiarze, kamieniarze i t. p.) dla należytego odżywienia organizmu ludzkiego potrzeba około 200 gr. białek, 180 gr. tłuszczów i 800 gr. węglowodanów, co dopiero daje około 5774 kaloryj ciepła, niezbędnych do zrekompensowania tych olbrzymich ilości ciepła, które człowiek wydziela podczas takich zajęć.

Polski robotnik w swoim odżywianiu się dociąga do norm pracującego fizycznie przy małem natężeniu zaledwie w dwu swoich najwyższych grupach zamożnościowych, norm zaś należnych pracownikowi fizycznemu przy intensywnej pracy nie osiąga on wcale. Wynika to w dużej mierze z niewłaściwego stosowania pokarmów. Robotnik polski spożywa zazwyczaj zbyt wiele kosztownych tłuszczów zwierzęcych, nie mogąc sobie pozwolić wskutek tego na dostateczne ilości białka zwierzęcego. To ostatnie przyjmuje on przedewszystkiem w formie mięsa, wędliny, ryb i mleka, unikając stosunkowo tańszego sera. Robotnik fabryczny w Polsce spożywa przeciętnie rocznie 36 kg. mięsa, 19,68 kg. cukru, gdy przeciętna roczna spożycia w Niemczech wynosi dla mięsa 25 kg., dla cukru — 19 kg. Pozatem, ignorując spożycie mącznych pokarmów (chleb, kasza, mąki), zapycha się on przedewszystkiem kartoflami, kapustą i burakami, których odżywcza wartość jest albo średniej miary, albo też minimalna. Z pokarmów roślinnych rzadką potrawą na stole robotnika jest groch, a już znika tam kasza owsiana, których wartości odżywcze są naogół znane, a które to pokarmy są bardzo rozpowszechnione na Zachodzie. W ten sposób robotnik polski przy odżywianiu się wskutek swojej nieświadomości i przyzwyczajeń pomija cały szereg tanich, a wartościowych pokarmów, wydając swoje nikłe zarobki na pokarmy o wiele droższe, słabo przyswajalne, o wielkiej objętości, a więc ciężkie dla organizmu (ziemniaki, kapustę) i wpływające ujemnie na jego rozwój.

Przy dzisiejszym systemie odżywiania się naszego robotnika przemysłowego, akcja oszczędnościowa

w tej dziedzinie może spełnić nietylko zadanie wywołania pewnego gromadzenia zasobów na przyszłość nawet w sferach najuboższych, wskazując im realne drogi ku temu, ale również wpłynąć w znacznym stopniu na poziom odżywiania się naszych najuboższych warstw społecznych, bo analogiczne do omawianych normy pokarmowe istnieją i wśród ludności drobnomieszczańskiej.

Dzięki zekonomizowaniu wydatków żywnościowych na całym Zachodzie, już nie stanowią tam one większości wydatków budżetowych, jak to łatwo zauważyć z załączonego zestawienia wydatków rodziny robotniczej w rozmaitych krajach.

Skład %-wy wydatków w budżetach rodzin robotniczych w niektórych krajach.

Kraj	Żywność i używki	Komorne	Opał i oświetlenie	Odzież obuwie bielizna i t. p.	Meble i sprzęty	Inne
Polska	60,5	4,7	4,4	15,2	2,4	12,8
Czechosłowacja .	56,3	3,8	4,7	13,2	3,0	19,0
Danja	40,4	10,3	6,2	12,0	4,3	26,8
Holandja	42,2	12,9	6,2	9,1	4,6	25,0
Norwegja . . .	45,3	10,0	3,6	12,7	3,9	24,5
Niemcy	44,2	10,9	4,4	14,2	2,4	23,9
Z. S. R. R. . . .	49,2	7,2	5,1	19,5	3,2	15,8

Wskutek nieracjonalnego odżywiania się, polska ludność robotnicza nie tylko traci podstawy zdrowej egzystencji i rozwoju, ale i warunki do podniesienia się kulturalnego oraz zdobycia sobie niezależności przez wytwarzanie odpowiednich zasobów oszczędnościowych.

Koszty żywności i ubrania pochłaniają polskiemu robotnikowi tak wielką część dochodów, iż na oszczędności, higjenę, zdrowie, kulturę i oświatę pozostaje mu o połowę mniej, niż robotnikowi innych krajów.

Taki stan rzeczy zmniejsza możliwości naszego robotnika w polepszeniu warunków mieszkaniowych i podniesieniu kulturalności swojego otoczenia. Dążności w tym kierunku średnio zamożnych warstw robotniczych paraliżuje obecny system wydatkowania, podcinający wszelkie możliwości oszczędzania na przyszłość.

Te kulturalne odruchy naszych mas robotniczych powodują, iż przy ich niezaradności i nieumiejętności urządzania sobie życia, wpadają one często w ręce spekulatntów, którzy pod pozorem towarowego kredytu, oplątują je nadzwyczaj kosztowną lichwą i długami, z których następnie robotnik nie może wyjść do końca swojego życia. Dlatego musi on częstokroć uciekać się o pomoc do osób prywatnych oraz do sprzedaży swojego majątku. Zestawiając dochody robotnika ze sprzedaży majątku i długów z jego wydatkami na powiększenie swojego majątku i zmniejszenie długów, znajdziemy przy ogólnej przeciętnej zawsze saldo ujemne. Dodatnie saldo w tym wypadku mają tylko najbiedniejsze warstwy robotnicze, dla których kredyt towarowy jest albo wcale nie dostępny, albo którym bywa on udzielany tylko w bardzo wąskich granicach, i najbogatsze warstwy, których dochody pozwalają im na względnie swobodne zaspokojenie najpilniejszych potrzeb. Średnio zamożne warstwy robotnicze, wchodząc w te kredyty, zatracają zupełnie prawie swoje zdolności oszczędzania. Najbiedniejsze warstwy ,nie posiadające prawie kredytu, oszczędzają w granicach swoich możliwości i umiejętności. W tym wypadku nie da się przeprowadzić zwiększenia zdolności oszczędnościowych ludności lub wytworzenia ich tylko przy pomocy ekonomizacji wydatków. Tutaj są potrzebne odpowiednie organizacje społeczne w rodzaju kas bezprocentowych lub związków, ewentualnie kooperatyw, któreby miały z jednej strony wpływ na obniżenie wysokich cen artykułów przemysłowych, a z drugiej strony mogły przeciwdziałać lichwiarskiemu kredytowi towarowemu. Organizacje te w znacznej części również przyczyniłyby się do zwiększenia zdolności oszczędnościowych i najbogatszych warstw robotniczych, które wprawdzie nie dały się omotać kredytowi towarowemu, ale płacą sowity haracz gotówkowy w wyśrubowanych przez pośredników cenach za artykuły przemysłowe.

Nie mniejsze zadania do spełnienia ma propaganda oszczędnościowa i wśród naszej inteligencji, która również posiada niedobory żywnościowe w swojej najbiedniejszej grupie i dosyć znaczne marnotrawstwo żywnościowe w grupach średniozamożnej i najbogatszej, która znacznie przepłaca za komorne, ubranie, meble i t. d., a przytem jest silnie opodatkowaną i t. d. oraz wije się od wyzysku w kredycie towarowym. Analogiczne metody ekonomizacji wydatków do omówionych poprzednio musiałyby być zastosowane i przy propagandzie oszczędnościowej wśród inteligencji.

Zjawia się tu pytanie ,czy tak skomplikowaną propagandę, opartą na zekonomizowaniu wydatków ludności i pomocy im przy zwalczaniu drożyzny i lichwy mogą przeprowadzić same kasy oszczędności, nawet przy pomocy komitetów oszczędnościowych bez współudziału zainteresowanego w tem społeczeństwa? Nasuwa się prosta odpowiedź, że — nie. I znów powstaje zagadnienie klubów oszczędnościowych, które są tak rozpowszechnione zagranicą, a tak niezbędne przy propagandzie oszczędnościowej w Polsce, zakrojonej na większą skalę i opartej na doszukiwaniu się przez kasy oszczędności wspólnie ze społeczeństwem dróg do wytwarzania nowych oszczędności i kapitalizowania zasobów pieniężnych, stroniących od obrotów społecznych. Idąc po drodze dotychczasowej, nie można liczyć na większe zdolności kapitalizacyjne naszego społeczeństwa, które do tej pory wiekami uczono i przyzwyczajano do wydawania bieżących dochodów bez troski o jutro, które nie umie zracjonalizować swych potrzeb żywnościowych, jest w stosunku do dochodów silnie obarczone daninami, ma natomiast jeszcze bardzo słabo rozwiniętą potrzebę kulturalnego otoczenia i egzystencji w odpowiednich warunkach, a przedewszystkiem nie umie sobie samorzutnie tego zorganizować.

Takie społeczeństwo w dziedzinie organizowania oszczędności na te wszystkie potrzeby musi być wychowane i chociaż w początkowych etapach prowadzone pod bacznym okiem ludzi uświadomionych o wartości oszczędności społecznych dla poszczegól-

nych jednostek i ogólnej gospodarki krajowej. Nadać myśl i kierownictwo mogą w tym wypadku kasy oszczędności i zorganizowane przy nich komitety, ale przeprowadzić realną pracę może tylko uświadomiona w tym kierunku część społeczeństwa, zorganizowana w odpowiednich klubach oszczędnościowych. Tu otwiera się olbrzymie pole działalności dla kobiety, która dotychczas w ruchu oszczędnościowym przyjmowała bardzo mały udział [1]).

Stanisław Kopczyński.

---

1) Liczby powyżej podane są zaczerpnięte: 1) z „Małego rocznika statystycznego 1934“ G. U. S. i 2) z pracy prof. Uniw. Wileńskiego Karaffy-Korbutta „Higjena“.

Nowe trudności przy egzekucji należności od opornych dłużników

Termin akcji zawierania układów konwersyjnych na Bank Akceptacyjny został, jak wiadomo, przedłużony o 10 miesięcy, t. j. do dn. 31.X r. b., przyczem dłużnicy - rolnicy otrzymali nowy przywilej — dwuletnią karencję. Przedłużeniem karencji objęto również tych dłużników, którzy już pozawierali układy konwersyjne na lat 14 i musieliby na podstawie tych układów zacząć obecnie spłacać raty zadłużenia kapitałowego.

Pomimo tak przychylnego potraktowania w ustawodawstwie oddłużeniowem interesów rolników, akcja oddłużeniowa nie posuwa się niestety, tak szybko, jakby się należało spodziewać.

Trudno orzec, czy na ten stan rzeczy wpływa przewlekłość i złożoność formalistyki, narzuconej przez instrukcję Banku Akceptacyjnego, jednakowo uciążliwej dla instytucyj wierzycielskich i dla dłużników, — czy zdecydowanie nieprzychylne nastawienie rolnictwa do sprawy regulowania swych zobowiązań względem instytucyj kredytu zorganizowanego, podsycane gdzieniegdzie mętnemi nadziejami i oczekiwaniem na jeszcze bardziej ulgowe warunki, a nawet na całkowite umorzenie tych długów, — czy też inne jeszcze, być może, przyczyny.

Jeśli idzie o ustosunkowanie się do akcji oddłużeniowej instytucyj wierzycielskich, należy stwierdzić, że, zwłaszcza po ukazaniu się znowelizowanej instrukcji Banku Akceptacyjnego, wypełniają one swe zadania z największą lojalnością i dobrą wolą.

Zarówno banki, jak spółdzielnie kredytowe, jak komunalne kasy oszczędności prowadzą energicznie akcję informacyjną, nawołując wszelkiemi dostępnemi środkami swych dłużników do zawierania układów, stanowiących wszak dla obdłużonych warsztatów rolnych, zaliczonych do grupy A (drobnych i średnich) prawdziwe dobrodziejstwo.

Aliści istnieje pewna kategorja dłużników, która wbrew wszelkim, wynikającym dla niej z zawarcia układów korzyściom, pozostaje na liczne wezwania instytucyj wierzycielskich głuchą i niemą. Kategorja, obejmująca conajmniej kilkanaście tysięcy gospodarstw rolnych.

Instytucje wierzycielskie po kilkakrotnem zawiadomieniu takiego opornego dłużnika listami poleconemi lub za pośrednictwem administracji samorządowej, mają prawo zwrócenia się do Komitetu Konwersyjnego przy Banku Akceptacyjnym o uznanie winy dłużnika w niedojściu do skutku układu konwersyjnego i dopiero po otrzymaniu decyzji przychylnej Komitetu mogą zastosować środki egzekucyjne, celem wywindykowania zamrożonej należności.

O ile nam wiadomo, dotychczas Komitet Konwersyjny nie załatwił pozytywnie ani jednego takiego podania, odkładając decyzję, widocznie, do czasu upływu terminu prekluzyjnego, wyznaczonego na zawieranie układów.

Wytworzona przez to sytuacja stawiała instytucje wierzycielskie w stosunku do złośliwych dłużników w położenie bardzo uciążliwe, gdyż w międzyczasie zdarza się, iż ci dłużnicy wyzbywają się swych, najczęściej niehipotekowanych, nieruchomości.

Przewlekanie spraw tego rodzaju odbija się też ujemnie na spłacalności innych dłużników i demoralizuje ich, a w konsekwencji doprowadzić może do bardzo przykrych następstw w dziedzinie kredytowej.

Niewyraźna sytuacja wymagała stworzenia odpowiedniego wyjścia z tego impasu.

I oto dn. 10 stycznia r. b. Komitet Konwersyjny przy Banku Akceptacyjnym wydał okólnik Nr. 2 „w sprawie odwołań instytucyj wierzycielskich o uznanie winy dłużnika w niedojsciu do skutku układu konwersyjnego“.

Okólnik wyjaśnia na wstępie, że można się odwoływać do Komitetu „dopiero wówczas, gdy urząd rozjemczy z a w i e s i ł e g z e k u c j ę, skierowaną przez instytucję wierzycielską do majątku dłużnika“, a więc Komitet rozpatrywać będzie tylko takie odwołania, które zawierać będą między innemi danemi także i orzeczenie urzędu rozjemczego o zawieszeniu egzekucji wraz z uzasadnieniem orzeczenia.

Komitet Konwersyjny raz jeszcze wzywa instytucje wierzycielskie „do pełnego zrozumienia ciążącego na nich obowiązku zawarcia układów konwersyjnych z dłużnikami - rolnikami i niestwarzania ze swej strony nieuzasadnionych trudności“ i przestrzega jednocześnie, że: „zbyt pochopne i nieuzasadnione niewątpliwą winą dłużnika w niezawarciu układu wdrażanie egzekucji narazi jedynie instyt. wierzycielskie na zbędne koszty w przypadkach późniejszego zawieszenia egzekucji przez urząd rozjemczy“.

Tem bardzo charakterystycznem wyjaśnieniem Komitet Konwersyjny odgradza się raz na zawsze od wszelkich podań instytucyj wierzycielskich o uznanie winy dłużnika. Bo — podania nie będą rozpatrywane bez dołączenia orzeczenia urzędu rozjemczego o zawieszeniu egzekucji, z drugiej zaś strony — w przypadku wydania takiego orzeczenia przez urząd rozjemczy — instytucja naraża się na zbędne koszty egzekucyjne.

Cóż pozostaje instytucji wierzycielskiej, która pragnie lojalnie wykonać ciążący na niej (i dość

uciążliwy pod każdym względem) obowiązek, lecz której dłużnik układu zawrzeć nie chce, na wezwania nie odpowiada, nie spłaca nietylko kapitału, ale nawet procentów, demoralizując swym przykładem innych dłużników, — która, aby wszcząć egzekucję, musi uzyskać uprzednią zgodę Komitetu Konwersyjnego, a stosownie do wyjaśnienia okólnika Nr. 2 nie może się doń w tej sprawie zwrócić bez uprzedniego wszczęcia egzekucji i przedstawienia Komitetowi orzeczenia urzędu rozjemczego o zawieszeniu tej egzekucji?

Czy intencją Komitetu, zarzucanego wzrastającą wciąż masą podań, było pozostawienie wolnej ręki instytucjom wierzycielskim? Byłoby to może najbardziej celowem posunięciem i przez decentralizację odciążyło sam Komitet, upraszczając dotychczasową zbyt skomplikowaną procedurę. Komitet winien był sobie w tem postępowaniu zachować jedynie rolę arbitra w ostatniej instancji.

Tymczasem wspomniany okólnik Komitetu Konwersyjnego sprawy nie upraszcza, a przeciwnie utrudnia i komplikuje i tak dość pogmatwaną sytuację, powodując ubocznie konieczność wszczynania tysięcy egzekucyj i całego szeregu przewlekłych i nikomu niepotrzebnych procesów, które nie tylko narażają na zbędne koszty instytucje wierzycielskie, ale osłabiają życie gospodarcze w chwili, kiedy dążeniem rządu i społeczeństwa jest jego aktywizacja.

To też w interesie zarówno instytucyj wierzycielskich, jak i życia gospodarczego, należałoby życzyć, aby wprowadzone nowym okólnikiem zarządzenia zostały corychlej cofnięte.

F. Ś.

Komunalne kasy oszczędności w Niemczech i ich organizacja

II. Związki kas oszczędności.

a) *do roku 1914.*

Już w latach siedemdziesiątych zeszłego stulecia zbierają się kierownicy kas oszczędności, aby omawiać wspólnie wszystkie zagadnienia, dotyczące Kas. Dziesięć lat później sprawa utworzenia Związku kas oszczędności staje się przedmiotem dyskusji. Dzień 28 września 1881 roku jest datą powstania pierwszego Związku kas oszczędności (dla prowincji Nadreńsko - Westfalskiej). Związek ten zaczął wydawać pismo „Sparkasse". Odtąd w szybkiem tempie powstają dalsze Związki.

Konieczność utworzenia ogólnego Związku komunalnych kas oszczędności wystąpiła na jaw szczególnie wyraźnie w roku 1878, kiedy wypłynął projekt założenia pocztowej kasy oszczędności w Niemczech. Już w roku 1884 rozważa się myśl utworzenia jednego Związku dla całej Rzeszy Niemieckiej i faktycznie taki Związek Związków został utworzony.

Jednakże głównym celem nowego Związku i poszczególnych Związków była nie tylko obrona interesów kas oszczędności. Wyłaniała się bowiem konieczność wprowadzenia pewnych reform, a przedewszystkiem zajęcia się temi wszystkiemi argumentami, jakie wytoczono w kampanji za utworzeniem pocztowej kasy oszczędności. A więc: możliwość przekazywania wkładów oszczędnościowych, popieranie drobnych oszczędności i t. p. Tak więc wkrótce na czoło prac Związku wysuwają się zagadnienia fachowe. Prace w tym kierunku prowadzone przez szereg lat dostarczyły mocnego oparcia dla rozszerzenia zakresu zadań kas oszczędności. Popieranie drobnej oszczędności pozostało nadal jednem z głównych zadań. Skoro zaś w roku 1907 obrót czekowy uzyskał z różnych względów natury ogólno - gospodarczej silniejsze poparcie ze strony państwa, Związek Niemiecki Kas Oszczędności zdołał również uzyskać dla Kas prawo do prowadzenia obrotu czekowego. Odnośnie rozporządzenie ukazuje się dla Prus w roku 1909. W tym samym niemal czasie powstaje w Niemczech pocztowy obrót czekowy [1]). W roku 1911 wszystkie Związki Kas w Niemczech należą już do Niemieckiego Związku Kas Oszczędności *(der Deutsche Sparkassenverband).*

Już w latach osiemdziesiątych powstał projekt utworzenia centralnego banku dla wszystkich kas oszczędności. Coraz wyraźniej występuje również konieczność rozwijania i otoczenia opieką bezgotówkowego obrotu płatniczego. Dużym bodźcem do pracy w dziedzinie obrotu żyrowego było dla Kas wspomniane dopuszczenie ich do obrotu czekowego, aczkolwiek ten ostatni stanowi tylko niższą formę obrotu bezgotówkowego (nie chcemy tu roztrząsać kwestji, która z form obrotu bezgotówkowego — czekowy czy żyrowy posiada większe zalety). Obrót żyrowy wymaga koniecznie współpracy wszystkich Kas na terenie państwa. Inicjatywa takiej współpracy wychodzi z Saksonji, gdzie w drodze porozumienia komunalnych związków poręczających, powstaje w roku 1908 Związek żyrowy Gmin Saksońskich. Powstają dalsze związki żyrowe. Związki te dla wykonywania swych zadań gospodarczych, zakładają specjalne zakłady pieniężne: centrale żyrowe. Już w 1909 roku powstaje myśl utworzenia centrali żyrowej dla całego państwa.

Z chwilą wybuchu wojny istnieją więc poszczególne Związki kas oszczędności, które wszystkie należą do Niemieckiego Związku Kas Oszczędności, oraz szereg związków żyrowych z centralami żyrowemi, które jednak nie posiadają jeszcze centralnej organizacji żyrowej.

b) *do roku 1935.*

Praca Niemieckiego Związku Kas i Związków poszczególnych została skierowana wskutek wybuchu wojny do zadań, które z konieczności wysunęły się w tych warunkach na czoło. Najważniejszą dziedziną pracy niemieckich kas oszczędności staje się — obok lokowania pożyczek wojennych i obok innych

---

1) Jednakże bez utworzenia pocztowej kasy oszczędności. *(Przyp. Redakcji).*

wytworzonych przez wojnę różnych zadań — piecza nad bezgotówkowym obrotem płatniczym. Obrót żyrowy rozwija się do olbrzymich rozmiarów. Istnienie obok siebie odrębnych Związków kas oszczędności i związków żyrowych staje się coraz mniej celowe. Jest rzeczą jasną, że związki żyrowe, do których zakresu należy tylko część tych zadań ,jakie mają Związki kas oszczędności, nie powinny mieć zupełnie odrębnego, odseparowanego od organizacji Kas bytu. Niemiecki Związek Kas powołał więc specjalną komisję żyrową. Przy współpracy z komitetem porozumiewawczym niemieckich związków żyrowych, powstaje w 1916 roku Niemiecki Centralny Związek żyrowy (der Deutsche Zentral - Giroverband). W tym czasie istniało już 12 okręgowych Związków żyrowych.

Tak więc w roku 1921 istnieją:

1) Niemiecki Związek Kas Oszczędności,

2) Niemiecki Centralny Związek żyrowy i

3) wspomniany już Związek banków komunalnych.

W roku 1924 po uprzednich pertraktacjach osiągnięto porozumienie i utworzono *„Niemiecki Związek Kas Oszczędności i Organizacji żyrowej“* (der Deutsche Sparkassen-und Giroverband). W ten sposób doszło do połączenia w jeden Związek wszystkich dziedzin pracy systemu kas oszczędności.

W myśl ogłoszonego w roku 1935 nowego statutu Niemieckiego Związku Kas Oszczędności i Organizacji żyrowej, Związek jest centralną organizacją zjednoczonych Związków kas oszczędności, Związków żyrowych i banków komunalnych. Stanowi on publiczną korporację Rzeszy, pozostającą pod nadzorem państwa. Celem jego jest:

a) popieranie wspólnych interesów członków i należących do nich niemieckich kas oszczędności, banków komunalnych i central żyrowych oraz reprezentacja ich interesów wobec władz i publiczności;

b) popieranie i doskonalenie systemu kas oszczędności i banków komunalnych;

c) opieka nad kredytem komunalnym;

d) pośrednictwo przy rozrachunkach pieniężnych między Związkami — członkami i innemi związkami komunalnemi;

e) popieranie bezgotówkowego obrotu płatniczego, zwłaszcza obrotu żyrowego kas oszczędności, banków komunalnych, gmin i związków gmin (obrót oszczędnościowo - żyrowy);

f) popieranie wykształcenia i dokształcania urzędników i pracowników kas oszczędności, central żyrowych, banków komunalnych i Związków — członków.

Do spełniania tych zadań Związek posiada:

1) biuro centralne,

2) publiczno - prawny zakład bankowy z własną osobowością prawną („Niemiecka Centrala Żyrowa — Niemiecki Bank Komunalny“) z osobnym statutem,

3) Instytut naukowy zagadnień kredytowych i kas oszczędności, również z własnym statutem,

4) spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością dla prowadzenia formularzy i druków, wydawania czasopisma („Sparkasse“) i dziennika („Deutsche Sparkassen - Zeitung“) oraz dla załatwiania innych t. p. spraw Związku.

Koszty prowadzenia Centralnego Biura Związku pokrywa „Niemiecka Centrala żyrowa — Niemiecki Bank Komunalny“. Każdy zwyczajny i nadzwyczajny członek Związku, jak również każda kasa oszczędności, każdy bank komunalny i każda centrala żyrowa muszą abonować conajmniej 1 egzemplarz czasopisma Związku „Sparkasse“ i 2 egzemplarze pisma codziennego Związku „Deutsche Sparkassen - Zeitung“.

Nadzór nad Związkiem wykonywa Minister Gospodarstwa Rzeszy. Niemiecki Związek Kas Oszczędności i Organizacji żyrowej stanowi grupę gospodarczą (korporację): „Kasy Oszczędności“. Grupa ta jest jedyną reprezentacją publicznych kas oszczędności.

III. Centrale żyrowe.

O działalności central żyrowych już pokrótce wspominaliśmy. Reasumując, powtarzamy: kasy oszczędności danego okręgu (przeważnie prowincji lub kraju) są zrzeszone w jednym związku żyrowym. Związek ten dla wykonywania swych zadań gospodarczych zakłada centralę żyrową, a więc instytucję pieniężną. Zadaniem jej jest pełnienie funkcji biura zbiorczego dla obrotu żyrowego kas oszczędności danego okręgu, a zarazem zakładu bankowego dla Kas tego okręgu. Kasy mają obowiązek trzymać w centrali żyrowej pewien procent swych wkładów jako rezerwę płynności, a centrala znów posiada taki sam obowiązek w stosunku do Niemieckiej Centrali żyrowej — Niemieckiego Banku Komunalnego. W roku 1934 wpłynęło do komunalnych kas oszczędności przeszło 100 miljonów zleceń przekazowych. Przeszło 85% tych zleceń zostało załatwionych w obrębie sieci komunalnego obrotu żyrowego. Jest to również dowodem znaczenia, jakie posiadają centrale żyrowe w dziedzinie obrotów płatniczych. Wspomnieć tu również musimy o dalszych urządzeniach komunalnych, a więc o komunalnym obrocie czekowym, komunalnem inkasie weksli i pokwitowań, obrocie akredytywami dla podróżujących i t. p., które bez instytucji central żyrowych nie mogłyby się rozwijać.

Obecnie istnieją centrale żyrowe wzgl. ich oddziały w następujących miejscowościach: Berlin, Brunświk (Braunschweig), Brema (Bremen), Wrocław (Breslau), Gdańsk, Darmstadt, Drezno (Dresden), Düsseldorf, Erfurt, Frankfurt n/Menem, Freiburg im. Breisgau, Halle n/Saalą, Hamburg, Hannover, Kaiserslautern, Karlsruhe, Kassel, Kiel, Kolonja (Köln), Królewiec (Königsberg), Lötzen (Prusy Wsch.), Lubeka (Lübeck), Magdeburg, Mannheim, Monachjum (München), Münster (Westfalja), Norymberga (Nürnberg), Osnabrück, Raciborz (Ratibor), Ravensburg, Saarbrücken, Piła (Schneidemühl), Schwerin (Meklenburg), Szczecin (Stettin), Słupsk (Stolp), Stralsund, Stuttgart, Weimar, Wiesbaden.

Nadbudową wszystkich central żyrowych jest *„Niemiecka Centrala żyrowa — Niemiecki Bank Komunalny“* (Deutsche Girozentrale-Deutsche Kommunalbank) w Berlinie. Istnieje ona od roku 1918 i stanowi centralną insty-

tucję rozrachunkową i centralny bank organizacji kas oszczędności w Niemczech. Obok zadań, związanych z komunalnym obrotem żyrowym, Niemiecka Centrala żyrowa ma za zadanie regulować właściwe z punktu widzenia ogólno - gospodarczego użycie majątku narodowego, objętego organizacją kas oszczędności, prowadzić na niemieckim rynku kapitałowym i pieniężnym działalność, odpowiadającą znaczeniu organizacji kas oszczędności, oraz brać udział w odpowiedniem współdziałaniu wszystkich czynników gospodarczych. W latach poprzednich rozpisano szereg pożyczek (także zagranicznych). Niemiecka Centrala żyrowa wzięła udział w czynnościach konsorcjalnych i współdziała wybitnie przy plasowaniu pożyczek państwowych i bonów skarbowych.

Wewnętrzna organizacja Niemieckiej Centrali żyrowej jest analogiczna do organizacji wielkiego banku. Suma bilansowa wynosiła w 1924 roku około 2 miljardów marek, a obroty 35 miljardów. Codziennie wpływa do niej ok. 2.400 listów, a wysyła się przeszło 4.700. Załatwia ona codziennie prawie 800 zleceń giełdowych i około 17.000 sztuk papierów wart. Odpowiada temu również wielka liczba pozycyj buchalteryjnych, załatwianych codziennie w obrocie kontokorentowym, żyrowym, czekowym i inkasowo - wekslowym. Ten ogrom pracy załatwia około 800 pracowników. Rzecz naturalna, że Centrala posiada najnowsze maszyny do księgowania i innych czynności biurowych.

IV.

Organizacja kas oszczędności w Niemczech może z dumą patrzeć na rezultaty dotychczas dokonane. Jest to owoc pracy niezliczonej rzeszy „nieznanych żołnierzy“ w służbie całego Narodu. Pojęcie „pracownik kas oszczędności“ nie jest pustem słowem. To też każdy niemiecki pracownik na niwie kas oszczędności przeczytał ze słuszną dumą i świadomością wspólnej sprawy ogłoszenie, opublikowane przy nowym roku 1936 przez Niemiecki Związek Kas Oszczędności i Organizacji żyrowej:

„2.800 kas oszczędności, kas żyrowych i banków komunalnych oraz 10.000 oddziałów i zbiornic, rozrzuconych po całem państwie niemieckiem, zbiera wkłady oszczędności i zarządza niemi zgodnie z zasadami pupilarnej pewności. Kasy niemieckie administrują 33 miljonami rachunków oszczędnościowych. Ogólna suma wkładów (oszczędnościowych i żyrowych) wynosi z początkiem roku 1936 15¾ miljarda marek. W jednym tylko roku 1935 przybyło Kasom przeszło 900 miljonów marek wkładów oszczędnościowych. W oparciu o zaufanie Narodu niemieckie kasy oszczędności, kasy żyrowe i banki komunalne, zrzeszone w Związkach kas oszczędności i Związkach żyrowych będą również i w roku 1936 pełnić wraz z centralami żyrowemi służbę dla dobra kapitalizacji rodzimej. Popieranie oszczędności — to służba dla rozwoju państwa i gospodarstwa“ *).

Max Bleschke.

Dyrektor Oddziału Kasy Oszczędności w Neu Bentschen (Niemcy).

---

*) W pierwszej części artykułu, drukowanej w Nr. 1 z r. b. należy wprowadzić na str. 6 w drugiej szpalcie w końcu ustępu 1-go poprawkę: „Obecnie istnieje jeszcze 12 (a nie, jak wydrukowano, 18) banków komunalnych...“. Pozatem pragniemy zaznaczyć, że najstarszą kasą oszczędności w Niemczech jest Kasa miasta Hamburga, założona w r. 1778 *(Przyp. Redakcji).*

Notatki i uwagi

Zasadnicza zmiana w zakresie opłat stemplowych.

Dekret Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 stycznia 1936 r. w sprawie zmiany niektórych przepisów, dotyczących państwowego podatku przemysłowego i opłat stemplowych, ogłoszony w Nr. 3 Dziennika Ustaw pod poz. 15, wprowadził *z dniem 15 stycznia 1936 r.* zasadniczą zmianę w systemie opłat stemplowych, obciążających obroty ruchomościami oraz świadczenie usług. Zostały w nim bowiem *zniesione* zupełnie opłaty stemplowe od tych pism, które stwierdzają zawarcie umowy o sprzedaż rzeczy ruchomych lub umowy o świadczenie usług w przypadkach, gdy choćby jeden z kontrahentów zawarł umowę w zakresie swego przedsiębiorstwa, podlegającego podatkowi przemysłowemu lub ustawowo od niego zwolnionego; w związku zaś z tem przystosowane zostały do nowych warunków dotychczasowe stawki podatku przemysłowego od obrotu.

Pozatem dekret *uchylił* wszelkie opłaty od *rachunków* i innych pism, stwierdzających wykonanie umowy, dalej 25-cio groszowe opłaty stemplowe od pokwitowań oraz 20-to groszowe opłaty stemplowe od wyciągów z rachunku bieżącego.

Zwolnienie powyższe osiągnięto zaś w sposób następujący:

1) przeredagowano ustęp 1 art. 67 ustawy o podatkach stemplowych w ten sposób, że zniknął z niego punkt 1, który przewidywał opłatę w wysokości 0,2% od umów o sprzedaż rzeczy ruchomych, jeżeli choćby jeden z kontrahentów zawarł umowę w zakresie swego przedsiębiorstwa, podlegającego podatkowi przemysłowemu, a równocześnie punkt 4 art. 69 otrzymał takie brzmienie, z którego wynika, że wszystkie umowy, które dotychczas podlegały powyższej opłacie 0,2%-owej, obecnie są wolne od opłaty,

2) ten sam wynik osiągnięto co do umów o świadczenie usług, przez przeredagowanie art. 90 i 91 ustawy tak, że od 15 stycznia b. r. z umów o sprzedaż rzeczy ruchomych oraz z umów o świadczenie usług podlegają obecnie opłacie (w wysokości 1%) tylko umowy, których *żaden* z kontrahentów nie zawarł w zakresie swego przedsiębiorstwa, podlegającego podatkowi przemysłowemu lub ustawowo od tego podatku zwolnionego, a więc przedewszystkiem umowy rolników na dostawy produktów rolnych bezpośrednio konsumentowi.

Zniesienie opłat od wszelkich rachunków i pokwitowań, bez względu na to, czy podlegały one dotychczas opłacie w wysokości 1% czy opłacie w wysokości 0,2% osiągnięto, przez skreślenie art. 72, 73 i 74 ustawy oraz nową redakcję art. 90, zaś zniesienie opłat od pokwitowań, podlegających

dotychczas opłacie w wysokości 25 gr. osiągnięto przez skreślenie rozdziału 28 ustawy.

Nie uchylono jednak opłat od wszelkich pokwitowań. Podlegają bowiem nadal opłatom stemplowym pokwitowania następujące:

1) pokwitowania z odbioru przewoźnego na przesyłki niekolejowe — opłacie 10 gr. (art. 93),

2) pokwitowania z odbioru rzeczy na przechowanie — opłacie 0,02% jeśli chodzi o papiery wartościowe, a opłacie 1 zł., jeśli chodzi o inne rzeczy ruchome (art. 95),

3) pokwitowania, stwierdzające przyjęcie pieniędzy tytułem pożyczki — opłacie w wysokości 0,5% lub 0,3% (art. 114, 115 lub 116),

4) pokwitowania, stwierdzające przyjęcie pieniędzy na oprocentowanie przez przedsiębiorstwo, trudniące się czynnościami bankowemi — opłacie 20 gr. (art. 118),

5) pokwitowania z otrzymania zadatku — opłacie 0,2% (art. 134).

Powyższe pokwitowania podlegają opłatom, wymienionym w punktach 1 — 5 oczywiście tylko w przypadku, gdy przedtem nie sporządzono innego pisma, stwierdzającego tę samą czynność prawną lub od takiego pisma nie uiszczono należnej opłaty (art. 3),

6) pokwitowania złożenia podania w urzędzie państwowym — opłacie 20 gr. (art. 149),

7) wszelkie inne pokwitowania, o ile będą sporządzone lub uwierzytelnione sądownie lub notarjalnie — opłacie według zasad, podanych w art. 139. Tyczy się to przedewszystkiem pokwitowań, zawierających zarazem zezwolenie na wykreślenie wpisu z księgi wieczystej.

Powyższe uwolnienia tyczą się pism (umów, rachunków, pokwitowań, wyciągów z rachunku bieżącego) sporządzonych począwszy od dnia 15 stycznia 1936 r. Nie korzystają więc z uwolnienia pisma, sporządzone przed tym terminem, choćby koniec ustawowego (np. trzytygodniowego) terminu płatności opłaty przypadał po dniu 15 stycznia.

F. K.

Nowa ustawa austrjacka o organizacji kas oszczędności.

Organizacja prawna kas oszczędności w Austrji opierała się dotychczas na znanym regulatywie z 1884 r. i dopiero niedawno wydano nową ustawę o organizacji kas oszczędności *(Sparkassenverwaltungsgesetz)*, normującą w sposób jednolity dla całego państwa stosunki prawne Kas, w szczególności stosunek związku poręczającego wzgl. założycieli do kas oszczędności i to zarówno kas komunalnych, jak i „stowarzyszeniowych“ (których odpowiednikami są w Polsce dwie kasy niekomunalne).

Cechą zasadniczą ustawy jest wyodrębnienie kas oszczędności zpośród innych instytucyj finansowych, co znalazło swój wyraz w pozbawieniu Kas charakteru „kupca“ w rozumieniu kodeksu handlowego oraz w utworzeniu specjalnego rejestru dla kas oszczędności, prowadzonego przy urzędach administracyjnych (urzędach naczelników krajów wzgl. magistracie m. Wiednia) — w miejsce wspólnego rejestru handlowego przy sądach.

Ważniejsze przepisy nowej ustawy można streścić następująco:

Organami zarządzającemi Kasą są: Wydział zarządzający (Rada Kasy), złożony z 7 — 16 osób oraz Prezydjum wybrane przez Wydział z jego grona w składzie 3 — 7 członków. Ścisły podział kompetencyj między obu organami określa statut, który może ustanowić jeszcze inne organy administracyjne, doradcze i kontrolne oraz określić ich zakres działania.

Członkami Wydziału mogą być jedynie lojalni obywatele państwa austrjackiego, posiadający conajmniej 30 lat życia. Muszą oni posiadać uregulowane stosunki majątkowe oraz odpowiednie wykształcenie ogólne i doświadczenie zawodowe, niezbędne przy zarządzaniu kasą oszczędności; nadto muszą posiadać kwalifikacje moralne do sprawowania tej funkcji.

Członkami organów Kasy nie mogą być:

1. Pracownicy Kasy; jednakże za zgodą kanclerza (premjera) statut może dopuścić członkowstwo wyższych urzędników Kasy i regulować sposób ich powoływania do organów zarządzających Kasy;

2. Organy lub pracownicy innego przedsiębiorstwa pieniężnego, które posiada siedzibę lub oddział w tym samym okręgu (powiecie) i konkuruje z Kasą; jednakże i tu naczelnicy krajów (w Wiedniu — burmistrz) mogą zezwalać na wyjątki od tej zasady;

3. Bliscy krewni członka Wydziału lub pracownika Kasy; naczelnicy krajów (burmistrz m. Wiednia) mogą zezwalać na czasowe zawieszenie tego przepisu;

4. Dłużnicy Kasy i ich poręczyciele.

Udział w posiedzeniach organów zarządzających bierze jeden z wyższych urzędników Kasy, jako referent z głosem doradczym, jeśli omawia się sprawy operacyj Kasy, personelu lub wewnętrznej jej organizacji. Pozatem można zaprosić w charakterze referentów fachowych i innych urzędników Kasy.

Członkowie organów mają obowiązek zachowania tajemnicy handlowej, pełnienia swej funkcji ze starannością sumiennego kupca oraz ścisłego przestrzegania przepisów ustawy, statutu i wydanych na jego podstawie zarządzeń; w tym celu przed objęciem funkcji składają na ręce komisarza państwowego przyrzeczenie, które stwierdza się protokółem.

Członek organu zarządzającego odpowiada wobec Kasy za szkody powstałe skutkiem naruszenia powyższych obowiązków, przy naruszeniu zbiorowem — członkowie odpowiadają solidarnie. Gdyby zaś Kasa nie pociągnęła ich do odpowiedzialności, to w jej imieniu i na jej koszt uczyni to naczelnik odnośnego kraju związkowego (ewent. burmistrz m. Wiednia).

Gdyby organ zarządzający lub kontrolny nie odbył przepisanego statutem zebrania, posiedzenie zwołuje komisarz państwowy. Pozatem zebranie musi się odbyć niezwłocznie na wyrażone piśmiennie żądanie przynajmniej $1/5$ członków organu, wraz z podaniem celu i motywów zwołania. Gdyby mimo to zebranie nie zostało natychmiast zwołane, zainteresowani mogą za pośrednictwem komisarza odwołać się do naczelnika odnośnego kraju (lub burmistrza Wiednia), który może również wyznaczyć przewodniczącego zebrania.

Kasę reprezentuje Prezydjum. Do oświadczenia woli, specjalnie zaś do podpisów ustawa wymaga zasadniczo współudziału wszystkich członków Prezydjum. Statut jednak może postanowić, że wystarczy współdziałanie jednego członka z jednym z wyższych urzędników Kasy. Prawo do reprezentowania Kasy obejmuje wszystkie czynności handlowe i prawne, należące do zakresu jej działalności. Statut wzgl. Wydział może wprowadzić pewne ograniczenia, do których Prezydjum obowiązane jest się stosować.

Dla określonych spraw może Wydział ustanawiać specjalnych przedstawicieli; uprawnienia ich — w wypadkach wątpliwych — odnoszą się do wszystkich czynności handlo-

wych i prawnych, związanych normalnie z wykonywaniem spraw tego rodzaju.

Nazwiska i podpisy członków Prezydjum i urzędników, uprawnionych do potwierdzania zapisów w książeczkach oszczędnościowych muszą być wywieszone w miejscu widocznem i dostępnem dla klienteli w Kasie. Przepisy kodeksu handlowego, odnoszące się do kupców, kas oszczędności nie obowiązują.

Każdy kraj związkowy posiada własny rejestr specjalny kas oszczędności, prowadzony przy urzędzie naczelnika kraju (magistracie m. Wiednia) dla Kas danego terenu.

Do rejestru tego Kasy wpisują:

1) Nazwę i siedzibę Kasy oraz jej oddziałów, zbiornic i wpłatni;

2) Postanowienia statutu co do prawa podpisu;

3) Imię, nazwisko, zawód i miejsce zamieszkania członków Prezydjum oraz wyższych urzędników uprawnionych do podpisu.

Wpisy odnośnie p. 1) i 2) uskutecznia się z urzędu, wpisy pod 3) — na podstawie zeznania przewodniczącego Wydziału; do zeznania należy dołączyć wzory podpisów, poświadczone przez komisarza. W razie ustanowienia w Kasie komisji zarządzającej (zarządu komisarycznego) obowiązek wpisania (odnośnie p. 3) do rejestru ciąży na tym organie.

Rejestr kas oszczędności jest publiczny i każdy ma prawo wglądu, robienia odpisów i żądania urzędowych z niego wyciągów; wyciągi takie Kasy otrzymują bezpłatnie. Do rejestru wpisuje się również istniejące przy Kasie zakłady użyteczności publicznej, którym ona w myśl statutu może udzielać kredytu.

Dokumenty kas oszczędności i ich zakładów, dotyczące tranzakcyj kredytowych (promesy, pokwitowania, skrypty dłużne i t. p.), wolne są od opłat stemplowych. Przywilejem tym objęte są również książeczki oszczędnościowe.

Komunalne kasy oszczędności nie stanowią przedsiębiorstw gminy, lecz są instytucjami samodzielnemi i w swej działalności od związku poręczającego niezależne; poręka związku rozciąga się na wszystkie zobowiązania Kasy, szczególnie z tytułu wkładów. Zarząd i prowadzenie Kasy należy wyłącznie do kompetencji Wydziału i Prezydjum.

Burmistrz poręczającej gminy miejskiej jest z urzędu członkiem Wydziału, jeśli zaś zachodzą warunki, pozbawiające go prawa członkowstwa, może on ustanowić stałego swego przedstawiciela, bądź też — na wypadek niemożności brania udziału w posiedzeniach — stałego swego zastępcę. Ciekawy jest przepis, mocą którego również Związek rewizyjny Kas, o ile wymaga tego dobro Kasy, może za zgodą kanclerza państwa delegować do Wydziału swych przedstawicieli, do których odnoszą się przepisy, zabraniające należenia do organów lub pracowników innej instytucji pieniężnej tego samego okręgu.

Członkowie Wydziału wybierani są przez radę miejską absolutną większością głosów, przyczem tylko $^1/_3$ może należeć do tej rady. Conajmniej $^2/_3$ członków musi mieć miejsce zamieszkania na terenie związku poręczającego. Kadencja członków Wydziału wynosi 6 lat; co 2 lata ustępuje $^1/_3$ członków. Przy wyborze $^2/_3$ członków rada miejska związana jest propozycjami Wydziału Kasy, który przy wysuwaniu kandydatów winien uwzględniać zawodowy skład ludności w danym okręgu.

Burmistrz jest z urzędu członkiem Prezydjum, nie może jednak być jego przewodniczącym ,ani zastępcą. Pozostałych członków Prezydjum wydbiera Wydział ze swego grona, przyczem tylko $^1/_3$ ich może należeć do rady miejskiej. Statut kasy oszczędności m. Wiednia, za zgodą kanclerza państwa, może zawierać postanowienia odmienne.

Analogiczne przepisy odnoszą się do kas oszczędności powiatowych i międzykomunalnych ,a nawet do Kas, założonych przez jakąś inną korporację, o ile to wynika z charakteru sprawy.

Kasy oszczędności muszą dostosować swe statuty do nowej ustawy do dnia 31 marca 1936, w przeciwnym razie otrzymają zarząd komisaryczny, którego specjalnem zadaniem będzie odpowiednie zmiany statutu przeprowadzić. Kasy oszczędności, wpisane obecnie do rejestru handlowego, muszą być z niego skreślone, skoro tylko wejdzie w życie nowy rejestr kas oszczędności. Wykonanie ustawy powierzono kanclerzowi państwa i ministrowi sprawiedliwości.

(Por. art. Dr. Svatonia w Nr. 11 „Sporitelni Obzor“, 1935).

Komunikaty Związku Komunalnych Kas Oszczędności w Warszawie

Związek Komunalnych Kas Oszczędności w Warszawie wysłał do zrzeszonych Kas okólniki następującej treści:

1. *Instrukcja dla działu sądowo-egzekucyjnego K. K. O.*

(Okólnik Nr. 2 z 16.I.36).

W myśl art. 42 nowego prawa o K. K. O. do Związku naszego należy opracowanie instrukcyj w sprawie prowadzenia rachunkowości komunalnych kas oszczędności. W wykonaniu ustawowego obowiązku wydaliśmy już instrukcję bilansową. Rozsyłając Kasom tą instrukcję (okólnik nasz Nr. 4 z dn. 21 stycznia 1935 r.), zaznaczyliśmy, że jest to pierwsza część instrukcji ogólnej, nad wydaniem której prace będą nadal kontynuowane. Opracowanie takiej ogólnej instrukcji, ze względu na ogrom materjału, rzecz zrozumiała, wymaga długiego przeciągu czasu. Dlatego też zamierzoną pracę postanowiliśmy wykonywać etapami, dając pierwszeństwo tym odcinkom pracy K. K. O., których konieczność unormowania staje się najpilniejszą potrzebą. Za taki odcinek uważaliśmy i uważamy dział windykacyjny pracy K. K. O. Z tego względu jeszcze w 1934 r. zwróciliśmy się do Komunalnej Kasy Oszczędności m. Włocławka, jako tej placówki, gdzie widzieliśmy, że dział windykacyjny został postawiony na wysokim poziomie, o opracowanie projektu odnośnej instrukcji. Prowadzona w porozumieniu z nami w ciągu przeszło dwóch lat praca, wydała pomyślne rezultaty. Wyszedł już z druku i jest już do nabycia I-szy zeszyt tej pracy p. t. „Szczegółowa instrukcja manipulacyjna dla działu

sądowo-egzekucyjnego komunalnych kas oszczędności". Instrukcja ta, obok szczegółowych wskazówek, dotyczących prowadzenia technicznego rachunków weksli protestowanych i zaskarżonych i związanych z ich prowadzeniem czynności sądowych i egzekucyjnych, zawiera wszystkie wzory ksiąg, druków i pism, wiążących się z tym działem, a nadto wyczerpujące omówienie uzgodnień natury prawnej, z któremi zetknąć się może każdy wierzyciel, poszukujący swej pretensji na drodze sądowej. Opracowana przez pracowników kasy oszczędności daje gwarancję, że przepisy jej i zamieszczone w niej wzory zostały ustalone pod kątem przydatności praktycznej. Ich walor praktyczny potwierdza zresztą stosowanie ich od dłuższego czasu przez Kasę miasta Włocławka, dające jak najlepsze wyniki. Nie wątpimy przeto, że Kasy nie tylko z obowiązku, lecz w swoim własnym interesie zaopatrzą się w tą instrukcję.

Zeszyt pierwszy instrukcji można już nabywać w Samorządowym Instytucie Wydawniczym (Warszawa, ul. Moniuszki Nr. 1a). Cena jednego egzemplarza 1-szego zeszytu została ustalona na zł. 5.50, nie licząc w tem kosztów przesyłki. Zeszyt drugi ukaże się niebawem, o czem zresztą zostaną Kasy natychmiast przez nas powiadomione.

Kończąc i zalecając zapoznanie się z uwagami, zamieszczonemi w przedmowach do instrukcji, prosimy wszystkie Kasy o nadesłanie nam swych spostrzeżeń co do jej treści, które wspólnie z autorami tejże instrukcji — rozważymy.

2. *Zastępowanie starosty powiatowego w przewodniczeniu Radzie K. K. O.*

(Okólnik Nr. 3 z 22.I.36).

Ministerstwo Skarbu pismem z dn. 16 stycznia 1936 r. Nr. D. II. 21.627/4/35 udzieliło nam w sprawie zastępowania starosty powiatowego w przewodniczeniu Radzie K. K. O. następującego wyjaśnienia:

„W odpowiedzi na zapytanie, czy urzędnik starostwa może przewodniczyć Radzie Kasy, oraz czy może podpisać protokuł Rady Kasy, Ministerstwo Skarbu wyjaśnia:

W myśl art. 9 ustęp 2 rozp. Prezydenta R. P. z 24.X.1934 o K. K. O. (Dz. U. R. P. Nr. 95) przewodniczącym Rady jest przewodniczący organu wykonawczego związku założycielskiego (starosta) lub jego urzędowy zastępca. Rozp. Ministra Spraw Wewnętrznych z 30.VI.1930 (Dz. U. R. P. Nr. 55) w § 30 normuje, kto zastępuje starostę. W pierwszym rzędzie powołanym do zastępstwa jest zastępca starosty — dalej referent administracyjno-prawny, ewentualnie inny z referentów z działu administracji spraw wewnętrznych. Jeśli w konkretnym wypadku urzędnik starostwa odpowiadał warunkom § 30 wyżej cytowanego rozporządzenia, należy uznać zebranie Rady Kasy odbyte pod jego przewodnictwem, jak również podpis jego złożony w protokule posiedzenia, za ważne".

3. *Audycje radjowe o K. K. O.*

(Okólnik Nr. 3 z 22.I.36).

Nasz Związek zawarł umowę z Polskiem Radjo odnośnie nadawania audycyj o treści: propagandy, działalności i znaczenia komunalnych kas oszczędności.

Pierwsza audycja o omawianej treści odbyć się ma już w najbliższych dniach, poczem w odstępach mniej więcej 10 dniowych odbywać się będą dalsze audycje.

Prosimy o zwrócenie uwagi na programy Polskiego Radja, a po wysłuchaniu każdej audycji — ewent. nadesłanie nam swoich uwag krytycznych odnośnie treści i formy tychże audycyj.

Czynić będziemy starania podania WPanom dokładnych terminów każdej audycji.

4. *O wpłacaniu zaliczek na poczet składek członkowskich.*

(Okólnik Nr. 3 z 22.I.36).

Z uwagi na konieczność pokrywania bieżących wydatków, związanych z normalną działalnością n/Związku — prosimy o wpłacenie, możliwie do dnia 15 lutego r. b. przez Kasy na nasz rachunek zaliczek na poczet należności z tytułu składek członkowskich za rok 1936 w wysokości połowy zeszłorocznego wymiaru składki.

Ostateczny wymiar składek członkowskich na 1936 r. zostanie ustalony w przepisanej drodze i zakomunikowany we właściwym czasie Kasom.

5. *Wpis K. K. O. do rejestru handlowego.*

(Okólnik Nr. 4 z 30.I.36).

W związku z art. 6 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 24 października 1934 o komunalnych kasach oszczędności, przewidującego rejestrację K. K. O. w rejestrze handlowym, Ministerstwo Sprawiedliwości wysłało w dniu 16 grudnia r. ub. do sądów rejestrowych okólnik Nr. I. C. 1730/3/2/35 treści następującej:

„Art. 6 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 roku o komunalnych kasach oszczędności (Dz. U. R. P. Nr. 95, poz. 860) przewiduje, że kasy oszczędności przy wykonaniu czynności bankowych są kupcami i podlegają zgłoszeniu celem wpisania do rejestru handlowego. Ze względu na ujednostajnienie praktyki zarządzam co następuje:

Zgodnie z § 3 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości o rejestrze handlowym (Dz. U. R. P. z 1934 r. Nr. 59, poz. 511) komunalne kasy oszczędności należy wpisywać do działu A. Poszczególne dane, które powinny być ujawnione w rejestrze handlowym, należy wpisywać, jak następuje: firmę, siedzibę i zakres działania kasy należy wpisać do rubryki 2; wysokość kapitału zakładowego, imiona i nazwiska członków dyrekcji, sposób reprezentowania kasy i oznaczenie pisma do ogłoszeń kasy — do rubryki 5; wpis o połączeniu kas oszczędności — do rubryki 5; otwarcie likwidacji, imiona i nazwiska likwidatorów, sposób reprezentowania przez nich kasy oszczędności — do rubryki 6.

Jeżeli zostaje wpisana do rejestru handlowego komunalna kasa oszczędności, która nie uzgodniła swego statutu z rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r., należy wpisać do rubryki 5 imiona i nazwiska członków zarządu Kasy (art. 5 rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13 kwietnia 1927 r. — Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 339) i sposób reprezentowania przez nich kasy.

Po uzgodnieniu statutu z nowem prawem i ustanowieniu dyrekcji w myśl art. 8, 10 i 11 rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. w miejsce zarządu należy wpisać imiona i nazwiska członków dyrekcji (art. 20 ust. 1).

(—) C. Michałowski.
Minister Sprawiedliwości".

Zwrócić należy uwagę, że przytoczony okólnik, poza wyjaśnieniami, dotyczącemi formalności, związanych z samym aktem wpisu, bynajmniej nie zawiera żadnych sugestyj w kierunku przyśpieszenia zgłoszeń K. K. O. Odwrotnie, jesteśmy w posiadaniu reskryptu Ministerstwa Skarbu z dnia 19 grudnia r. b. Nr. D. II. 25587/4/35, którego pełną treść przytaczamy:

„Ministerstwo Skarbu przesyła w załączeniu odpis okólnika Ministerstwa Sprawiedliwości w sprawie wpisywania do rejestru handlowego komunalnych kas oszczędności.

Ze względu jednak na to, że w najbliższym czasie wyjdzie rozporządzenie wykonawcze Ministra Skarbu o komunalnych kasach oszczędności i w związku z tem statuty komunalnych kas oszczędności będą musiały być dostosowane do nowych przepisów, celem uniknięcia kosztów Kasy winny wstrzymać się z czynnościami, związanemi z wpisem do rejestru aż do wejścia w życie rozporządzenia wykonawczego zgodnie z okólnikiem Związków.

(—) S. Rybałtowski.
Naczelnik Wydziału".

Stanowisko Ministerstwa Skarbu wydaje się najbardziej praktyczne. W przeciwnym wypadku, z chwilą ukazania się rozporządzenia wykonawczego do prawa o K. K. O. i pozostającą z tem w związku zmianą statutów, Kasy byłyby narażone na ponowne zgłoszenie się do rejestru, co oczywiście pociągnąćby musiało za sobą pewne, zgoła nieprodukcyjne wydatki.

Podając powyższe do wiadomości, jednocześnie nadmieniamy, że zwróciliśmy się ostatnio do Banku Polskiego, Banków Państwowych i Polskiego Banku Komunalnego, aby do chwili ukazania się przepisów wykonawczych do nowego prawa o K. K. O. — w obecnym przejściowym okresie nie czyniły Kasom trudności z tytułu niewpisania się do rejestru handlowego.

Kronika ustawodawcza i sądowa

WAŻNIEJSZE USTAWY I ROZPORZĄDZENIA

O ulgach w spłacie zobowiązań spółdzielni rolniczych i ich central.

Taki tytuł nosi dekret Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 14 stycznia r. b., opublikowany w Nr. 3 Dz. U. R. P. pod poz. 23, z przepisami którego mogą się komunalne kasy oszczędności spotkać w swej praktyce z tytułu reprezentowania poważnego portfelu wierzytelności wobec spółdzielni rolniczo - handlowych. Dekret jest nader lakoniczny, tak, że na jego podstawie nie można dokładnie wywnioskować, jak daleko sięgać będzie granica ulg, które mogą być dla tych spółdzielni przyznane. Określi to w przyszłości rozporządzenie Rady Ministrów.

Ulgi mogą dotyczyć tylko spółdzielni rolniczo - handlowych i ich central. Do Spółdzielni kredytowych ulgi te się nie odnoszą. Kryterjum zastosowania ulg nie jest zupełnie w dekrecie sprecyzowane. *Jeżeli tylko stan gospodarczy spółdzielni uzasadnia konieczność uporządkowania ich zadłużenia* — mogą być one poddane postępowaniu układowemu z wierzycielami. Do orzekania w sprawach postępowania układowego powołany jest wojewódzki urząd rozjemczy do spraw majątkowych posiadaczy gospodarstw wiejskich, orzekający w specjalnym komplecie. Otwarcie postępowania układowego może nastąpić na wniosek zainteresowanej spółdzielni lub jej wierzyciela, bądź na wniosek poręczyciela, lub współzobowiązanego ze spółdzielnią, przyczem wniosek o wdrożenie postępowania układowego można złożyć tylko w okresie do dnia 31 grudnia 1936 roku.

Projekt układu może przewidywać:

1) odroczenie terminów płatności lub rozłożenie sumy długu na raty na okres do lat 14;

2) zmniejszenie sumy długu i jego oprocentowania;

3) częściowe, lub całkowite zwolnienie z odpowiedzialności poręczycieli lub innych osób współzobowiązanych ze spółdzielnią;

4) wskazanie, czy i w jaki sposób wykonanie zobowiązań, objętych układem, ma być zabezpieczone.

Układ może przewidywać dogodniejsze warunki dla wcześniejszych wierzycieli hipotecznych. Obejmować może wszelkie długi spółdzielni. Jedynie bez zgody zainteresowanych wierzycieli nie można obniżyć należności publiczno-prawnych i należności z tytułu umowy o pracę. Wynikające z układu ulgi dla spółdzielni rozciągają się również na poręczycieli i innych współzobowiązanych.

Konwersja państwowych pożyczek wewnętrznych.

W celu konsolidacji rynku papierów państwowych, których emisja obliczona była na rynek krajowy, oraz celem urealnienia planu umorzenia tych pożyczek przez dostosowanie go do obecnych możliwości budżetowych państwa, wydany został na mocy udzielonych Rządowi pełnomocnictw, dekret Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 14 stycznia 1936 r. o konwersji państwowych pożyczek wewnętrznych (Dz. Ust. R. P. Nr. 3, poz. 10).

Konwersja obejmuje sześć następujących pożyczek państwowych:

1) 5% państwową rentę ziemską, serja I,

2) 4% premjową pożyczkę inwestycyjną,

3) 3% premjową pożyczkę budowlaną, serja I,

4) 5½% pożyczkę budowlaną, serja II,

5) 5% państwową rentę wieczystą, serja I,

6) 6% pożyczkę inwestycyjną (wypuszczoną na podstawie ustawy z dn. 26 marca 1935 r. — Dz. Ust. R. P. Nr. 21, poz. 122).

Nie są objęte przymusem konwersji w szczególności: 6% Pożyczka Narodowa oraz 3% Premjowa Pożyczka Inwestycyjna. Nie objęta jest także konwersją 5% pożyczka konwersyjna z 1924 r., jednakże zostaje przedłużony o lat 20, to zn. do 2 stycznia 1965 r., termin jej umorzenia przy oprocentowaniu w dotychczasowej wysokości.

Do pożyczek nieobjętych przymusem konwersji stosuje się wszystkie przepisy dotychczasowe; jednakże posiadaczom obligacyj tych pożyczek służy prawo złożenia ich do kon-

wersji. Jeśli przytem chodzi o obligacje 6% Pożyczki Narodowej, będą one przyjmowane do konwersji tylko od pierwonabywców, względnie od tych tylko osób, które otrzymały te obligacje na zasadzie formalnego przelewu, dokonanego w myśl obowiązujących przepisów, dotyczących obrotu tej pożyczki.

Z dniem 15 stycznia r. b. t. j. z dniem wejścia w życie dekretu, pożyczki, podlegające przymusowej konwersji, przestają być umarzane. Zawiesza się również ich premjowanie i oprocentowanie. Zawieszenie oprocentowania nie dotyczy kuponu bieżącego, którego bieg rozpoczął się przed dniem wejścia w życie omawianego dekretu. Z dniem tym wreszcie zawiesza się notowania giełdowe obligacyj wspomnianych pożyczek.

Podlegające konwersji obligacje pożyczek, niezgłoszone do konwersji w oznaczonym terminie, będą umarzane najpóźniej w ciągu 30-letniego okresu, według planu ustalonego przez Ministra Skarbu, przyczem dekret przewiduje możność wcześniejszego wykupu tych obligacyj z wolnej ręki.

Na cele konwersji upoważnia się Ministra Skarbu do wypuszczenia 4% Pożyczki Konsolidacyjnej. Suma emisji została oznaczona na 600 miljonów złotych w złocie. Obligacje pożyczki będą opiewały na okaziciela; oprocentowane będą na 4% w stos. rocznym. Pożyczka nowa ma być umarzana w drodze półrocznych losowań, przytem, obligacje wylosowane w ciągu pierwszych 10 lat trwania pożyczki będą wykupywane z napłatą 20%, zaś wylosowane w latach następnych — z nadpłatą 15% ponad ich wartość imienną.

Pozatem nowa pożyczka została wyposażona w następujące przywileje:

1) kapitał i odsetki pożyczki zabezpieczone będą na całym ruchomym i nieruchomym majątku państwa;

2) obligacje i przychody z nich korzystają z pełnego immunitetu podatkowego;

3) obligacje wartości do 5.000 zł. i przychody z nich nie podlegają żadnemu zajęciu, nie wyłączając zajęcia z tytułu należności publiczno - prawnych;

4) obligacje pożyczki będą przyjmowane według ich wartości imiennej na podatek od spadków i darowizn do kwoty zł. 25.000 — od każdego płatnika;

5) mają one wszelkie prawa papierów pupilarnych, a zatem mogą być używane do lokowania funduszów osób, pozostających pod opieką czy kuratelą, jakoteż kapitałów fundacyjnych i t. p.

Bardziej szczegółowe warunki emisji nowego papieru będą ustalone w rozporządzeniu Ministra Skarbu.

Podlegające konwersji obligacje pożyczkowe będą wymieniane na pożyczkę konsolidacyjną po kursie 100 za 100. Obligacje winny być przedkładane do konwersji wraz z kuponem bieżącym. Kupony następne się unieważnia, zapadłe zaś przed terminem wejścia w życie omawianego dekretu wypłaca się bez żadnych ograniczeń. Rozporządzenie Ministra Skarbu określi sposób technicznego przeprowadzenia konwersji, oraz czas jej trwania, który nie może być dłuższy, niż jeden rok.

Omawiany dekret pozatem zmniejsza oprocentowanie z 5 na 4 od stu państwowej renty wieczystej, przemianowując ją jednocześnie na państwową rentę złotą.

ORZECZNICTWO SĄDOWE I ADMINISTRACYJNE

Za omyłkowe wpisanie niewłaściwego konta na blankiecie nadawczym P. K. O. odpowiedzialność ponosi nadawca, a nie P. K. O.

K. K. O. m. Inowrocławia żądała zasądzenia od Żydowskiego Banku Ludowego w Skidlu sumy 2.250.— na tej podstawie, że wskutek pomyłki przy wypełnieniu przez Bank blankietu nadawczego P. K. O. przez podanie błędnego numeru konta, kwota powyższa została przekazana na konto innej osoby, nie zaś K. K. O., która jej nie otrzymała. Sądy dwu pierwszych instancyj zasądziły powództwo z uwagi na to, iż w myśl rozp. z dn. 27 czerwca 1924 r. o P. K. O. (Dz. U. R. P. Nr. 55, poz. 545) i przepisów o obrocie czekowym P. K. O., blankiet nadawczy powinien wypełnić sam nadawca, wpisując numer konta odbiorcy i za tę omyłkę on ponosi odpowiedzialność, a nie P. K. O., gdyż urzędy pocztowe, jako zbiornice P. K. O., nie przyjmują blankietów tylko z wadami ściśle określonemi, nie mają natomiast obowiązku badania, czy nadawca wpisał właściwy numer konta. Sąd Najwyższy podzielił stanowisko powyższe, oddalił kasację Banku i ustalił tezę, że *„przepis § 20 rozporządzenia z 27 czerwca 1924 o Pocztowej Kasie Oszczędności (Dz. U. poz. 545), nadający moc bezspornego dokumentu prawnego powego wpisania przez nadawcę niewłaściwego numeru konta kwitowaniom P. K. O., nie ma zastosowania w razie omyłkoodbiorcy na blankiecie nadawczym“* (z orzeczenia Sądu Najwyższego z dn. 21 lutego 1935 r. (C. I. 1366/34). — Zbiór orzeczeń S. N. rok. 1935, zeszyt X, poz. 391).

Indos niepiśmiennego.

Leonard K. żądał w powództwie zasądzenia od wszystkich podpisanych na wekslu sumy 1.000 zł. z wekslu, indosowanego przez niepiśmienną I. S., której znak ręki nie został na indosie należycie poświadczony w myśl art. 77 pr. weksl. Po indosie I. S. następował dalszy ciąg indosów. Sąd Grodzki powództwo oddalił, zaś Sąd Okręgowy wyrok Sądu Grodzkiego zatwierdził z uwagi na to, że indos I. S., nienależycie poświadczony, przerywa szereg indosów, i że I. S. nie jest z wekslu zobowiązana. Indos I. S. dokonany był znakiem ręki i podpisany za niepiśmienną przez G. (drugą osobę), której to podpis zaświadczył Sąd Grodzki, stwierdzając, że G. podpisał się na żądanie I. S.

Sąd Najwyższy, który rozpatrywał sprawę z kasacji Leonarda K., wyrok Sądu okręgowego uchylił z uwagi na to, że: „Art. 77 pr. weksl. wymaga ,aby znak ręki niepiśmiennego na wekslu był uwierzytelniony trybem ustanowionym. Sądy meriti ustaliły, że takiego uwierzytelnienia brak, gdyż sąd zaświadczył tylko autentyczność podpisu osoby, podpisanej za nieumiejącego pisać remitenta, lecz nie jego znaku ręki. Z tego względu należy przyjść do wniosku, iż indos remitenta nie ma skutków zobowiązania wekslowego. Niemniej jednak indos taki, niezależnie od kwestji, czy sprowadza zwykłe skutki własnościowego indosu wekslowego, t. j. przeniesienie własności wekslu i zobowiązanie indosanta, — formalnie istnieje i dlatego uzasadniać może formalną legitymację posiadacza wekslu z art. 15 pr. weksl., stosownie do którego to przepisu posiadacza wekslu legitymuje dzierżenie wekslu i szereg nieprzerwany indosów, gdyż szereg taki istnieje nawet wtedy, gdy podpisy indosantów są sfałszowane lub nie sprowadzają zobowiązania wekslowego“. Wychodząc z tych przesłanek teza Sądu Najwyższego brzmi: *„Indos, dokonany przez niepiśmiennego remitenta znakiem ręki, niepoświadczony trybem, przewidzianym w art. 77 pr. weksl., nie może być uważany za prze-*

rywający szereg indosów i nie stoi na przeszkodzie legitymacji posiadacza wekslu z art. 15 pr. weksl.".

Jakkolwiek orzeczenie powyższe rozstrzyga o legitymacji posiadacza wekslu, to jednakże zobowiązanie wekslowe nie powstaje z indosu osoby niepiśmiennej, nienależycie poświadczonego. Dlatego też zwracamy uwagę komunalnych kas oszczędności, aby przyjmując weksle, na których znajdują się oświadczenia wekslowe osób niepiśmiennych, zbadały, czy oświadczenia te są należycie uwierzytelnione w trybie art. 77 pr. weksl. (Por. „Oszczędność" Nr. 2 z 31.I. 1935 r. Z orzeczenia Sądu Najwyższego z dn. 9 maja 1935 r. (C. I. 2439/34). — Zbiór Orzeczeń S. N. Rok 1935, zeszyt XII, poz. 505.

Wymagalność weksli dolarowych nieprotestowanych (art. 40 pr. weksl.).

M. Z. wystawił weksel w dolarach i wręczył go S. K., który w dacie płatności wekslu nie zaprotestował, ani też nie wytoczył powództwa, lecz zaskarżył weksel dopiero później, domagając się zasądzenia różnicy kursowej z daty płatności wekslu. Sąd zasądził różnicę kursową z daty wytoczenia powództwa z uwagi na to, że weksel nie był protestowany w dacie płatności, ani też zaskarżony. Sąd Najwyższy, który rozpatrywał sprawę z kasacji S. K., wyrok Sądu Apelacyjnego uchylił, podając w uzasadnieniu, że „*zgodnie z art. 40 pr. weksl. rozstrzygający jest jedynie kurs waluty krajowej w dniu wymagalności wekslu, opiewającego na walutę obcą*", nie zaś kurs z daty rzeczywistej zapłaty lub wytoczenia powództwa. „Jedynie wartość sumy wekslowej, wyrażonej w walucie obcej, w dniu wymagalności jest rozstrzygająca, *dzień zaś wymagalności jest to dzień, w którym można domagać się zapłaty, a który schodzi się zwykle z dniem płatności, chybaby ten dzień przypadł na niedzielę lub święto powszechne*" (wówczas następny zwykły dzień po dacie płatności).

(Z orzeczenia Sądu Najwyższego z dn. 18.IV. — 9.V. 1935 r. C. I. 2810/34, podanego przez „Gazetę Sądową Warszawską" z dnia 20.I.1936 r. Nr. 3).

Kronika Krajowa

Zmiany w sieci K. K. O. i nowe oddziały.

Sieć K. K. O. została powiększona ostatnio o dwie nowe placówki. W końcu roku ubiegłego otwarła pierwszy swój oddział (miejski) Kamunalna Kasa Oszczędności m. Łodzi. Komunalna zaś Kasa Oszczędności pow. Łódzkiego z dniem 1 stycznia r. b. uruchomiła swój oddział w m. Zgierzu.

Jeśli chodzi o organizację sieci K. K. O., to daje się zauważyć zdrowa ze wszech miar tendencja do łączenia Kas słabych w silniejsze placówki. Wyrazem tej tendencji było w roku ubiegłym zarządzenie likwidacji Komunalnej Kasy Oszczędności m. Brześcia Kujawskiego. Aktywa jej i pasywa zostały przejęte przez K. K. O. pow. Włocławskiego we Włocławku, która jednocześnie uruchomiła swój oddział w Brześciu Kuj. na miejsce Kasy zlikwidowanej.

W analogiczny sposób została rozwiązana już w r. bież. sprawa K. K. O. m. Tuszyna, która, w myśl zarządzeń Władzy Nadzorczej została przejęta przez K. K. O. pow. Łódzkiego. W związku z tem ta ostatnia Kasa w miesiącu styczniu uruchomiła drugi swój oddział w Tuszynie.

Na zakończenie dodać wypada o zamierzonem w najbliższym czasie uruchomieniu trzeciego oddziału miejskiego przez K. K. O. m. st. Warszawy, na co Kasa uzyskała już zezwolenie Władz Nadzorczych.

Dywidenda od akcyj Banku Polskiego za 1935 r.

Dnia 23 stycznia b. r. odbyło się zebranie Rady Banku Polskiego pod przewodnictwem prezesa dr. Władysława Wróblewskiego. Na posiedzeniu tem Rada wysłuchała sprawozdań Dyrekcji oraz trzech komisyj Rady z działalności Banku w grudniu, a następnie zatwierdziła sprawozdanie za r. 1935 wraz z bilansem i rachunkiem zysków i strat. Po przeznaczeniu na odpisy i rezerwy sumy 5,1 milj. złotych, pozostaje czysty zysk w kwocie 12 milj. złotych. Rada postanowiła przedstawić walnemu zebraniu akcjonarjuszy, którego termin ustalono na 20 lutego r. b., wniosek wypłacenia dywidendy od akcyj Banku Polskiego w wysokości 8 proc.

O odzyskanie oszczędności z kas rosyjskich.

Tymczasowy komitet organizacyjny do spraw podjęcia starań o odzyskanie wkładów do b. rosyjskich państwowych kas oszczędności złożył p. Wice-prezesowi Rady Ministrów i Ministrowi Skarbu memorjał, poparty szczegółowem uzasadnieniem, w sprawie odzyskania omawianych wkładów. Chodzi o wkłady, sięgające 1½ miljarda zł. Wpłynięcie do kraju tej kwoty przyczyniłoby się do zwalczania panującego obecnie kryzysu. Dotychczas do omawianej akcji zgłosiło formalnie swój akces około 25.000 uczestników omawianych kas.

Akcja rozprowadzania kredytów dla rzemiosła.

Na cele kredytowe dla rzemiosła Bank Gospodarstwa Krajowego rozprowadził w r. 1934 — 5,5 miljonów zł., w r. 1935 — 8,3 milj. zł., a w roku bieżącym przeznaczył na ten cel kwotę 10 miljonów zł.

Komunalne kasy oszczędności rozdzielały kredyty rzemieślnicze na zasadach ogólnych, stosowanych do innych pożyczkobiorców, przytem saldo tych kredytów ,udzielonych przez 363 komunalne kasy oszczędności, sięga sumy 30 miljonów zł., Komunalne kasy oszczędności województwa śląskiego rozdzieliły ponadto szereg kredytów rzemieślniczych na warunkach specjalnych. Kredyty te osiągnęły w r. ub. kwotę 5 miljonów zł., wobec około 3 milj. zł. w roku poprzednim.

Pozatem Komunalna Kasa Oszczędności m. st. Warszawy rozprowadzi w r. b. między najbiedniejszych rzemieślników większą kwotę na warunkach dogodnych. Pożyczki te oprocentowane będą w wysokości 1 proc. w stosunku rocznym. Kredyt ten rozdzielony będzie wśród drobnych rzemieślnników, a jako zabezpieczenie, będą pobierane sola weksle z jednym podpisem.

Również Komunalna Kasa Oszczędności m. Krakowa rozdzieli w ciągu roku bieżącego na podobnych warunkach większą sumę.

Wiadomości zagraniczne

Rezultaty Dnia Oszczędności w Niemczech.

Międzynarodowy Dzień Oszczędności był dla niemieckich kas oszczędności nietylko sukcesem ideowym, ale i materjalnym. Tego dnia uskuteczniono w komunalnych kasach oszczędności 316.634 wpłat na książeczki, z czego 26.799 przypadło na nowe książeczki. Ogólna suma wpłat wyniosła 26,7 miljonów Rm. Trzeba zaznaczyć, że te wyniki — to rezultat tylko 90% niemieckich kas oszczędności. W roku ubiegłym w tych samych kasach było 272.000 wpłat na dawne książeczki i 19.000 na nowe, na ogółem 28,6 miljonów Rm. Ilość wpłat w Dniu Oszczędności w r. 1935 wynosi 106,6% tychże z 1934 r. Liczba nowych książeczek zaś w stosunku do 1934 wykazała 142%. Sumy wpłat na nowe książeczki w 1935 r. stanowiły 8,5% ogółu wpływów w porównaniu z 6,5% w 1934 i 8,4% w 1933. Przeciętna wpłata w 1935 wynosiła 84 Rm., zaś w roku 1934 98 Rm.

Kasy oszczędności w Finlandji.

Pierwsza kasa oszczędności w Finlandji została założona w 1823 r. w Turku (Abo). Obecnie istnieją 482 Kasy, z których 64 ma swe siedziby w większych miastach i są to instytucje najstarsze, ograniczające się jedynie do operacyj, związanych z wkładami oszczędnościowemi. Natomiast pozostałe 418, to Kasy okręgów rolnych, prowadzące operacje bardziej zróżniczkowane, przypominają pod tym względem takież instytucje innych krajów skandynawskich.

Wszystkie finlandzkie kasy oszczędności, oparte są na dekrecie z czerwca 1895, opartym w dużej mierze na doświadczeniach Szwecji, i ustawie z 1918, która rozszerzyła zakres działania Kas, zezwalając na prowadzenie rachunków bieżących, udzielanie pożyczek krótkoterminowych, dyskontowanie weksli, przyjmowanie zleceń płatniczych i prowadzenie operacyj inkasowych. Ustawa scaleniowa z 17.VII. 1931 ograniczyła jednak nieco ten zakres; obecnie finlandzkie kasy oszczędności są instytucjami finansowemi użyteczności publicznej, których celem jest pobudzać i propagować zmysł oszczędności, przyjmując pieniądze na wkłady i lokując je w sposób pewny.

Zyski osiągnięte muszą być przeznaczane przedewszystkiem na rezerwy — i dopóki te nie osiągnęły przepisowej proporcji, — nie więcej, jak 10% rocznych zysków może być oddane na dzieła dobroczynne i na propagandę oszczędności i nie więcej, jak 5% na fundusz emerytalny.

Część funduszów, a mianowicie 10% wkładów oszczędnościowych i 20% wkładów a vista, musi być lokowana jako wkład w jakiejś instytucji finansowej, bądź w finlandzkich papierach publicznych, bądź też w obligacjach za zezwoleniem Ministra Skarbu.

Prawo z 1895 przewiduje ścisłą kontrolę państwa, która z natury rzeczy wywiera wpływ i na charakter operacyj kas oszczędności oraz na zakładanie nowych Kas. Podobnie znaczny wpływ wywierają inspektorzy, mianowani przez państwo.

Wkłady drobne winny być przyjmowane na terminy z 1 — 3 miesięcznem wypowiedzeniem, wkłady większe z wypowiedzeniem 6-miesięcznem, warunki te jednak w praktyce są rzadko stosowane.

Od chwili istnienia, t. j. od lat 112-u, kasy oszczędności w Finlandji nie poniosły dotąd nawet najmniejszej straty.

W końcu 1933 r. 97% pożyczek udzielonych było na termin trzymiesięczny i dłuższy, z tego: 67% na hipoteki, 24% jako kredyt osobisty, 4% na zastaw (szczególniej papierów państwowych) i 5% pożyczek samorządom i parafjom. Pożyczkobiorcy, to przeważnie rolnicy, spółki akcyjne budowy mieszkań, stanowiące typ spółek charakterystyczny dla Finlandji, i właściciele nieruchomości miejskich. Wśród pożyczek osobistych znaczną część stanowią pożyczki dla studentów na ukończenie studjów uniwersyteckich.

W Finlandji istnieją 23 związki regjonalne i Związek Narodowy finlandzkich kas oszczędności, który skupia wszystkie Kasy z wyjątkiem 15. Związek ten wydaje miesięcznik, oraz materjały propagandowe w językach finlandzkim i szwedzkim; zarówno pismo, jak i materjały propagandowe nie ograniczają się do zagadnień ściśle związanych z dziedziną kas oszczędności, lecz omawiają sprawy gospodarstwa domowego, pedagogiki i t. p. Związek organizuje kursy oraz posiada skład materjałów, dotyczących Kas, z których te ostatnie swobodnie mogą korzystać.

Z inicjatywy Związku powstało szereg dalszych instytucyj, jak Centralny bank kas oszczędności, instytucja, w której lokują Kasy swe płynne fundusze, a która zarazem ma na celu zapewnienie płynności Kasom, dalej Wspólny Fundusz gwarancyjny, stworzony celem zabezpieczenia wypłacalności Kas wzgl. zaspokojenia wierzycieli w razie likwidacji Kasy, wreszcie Fundusz emerytalny personelu i wspólny Fundusz ubezpieczeniowy dla pokrycia ryzyka kradzieży lub strat powstałych z obiegu kapitałów.

Związek ten ściśle współpracuje z podobnemi instytucjami krajów sąsiednich (za pośrednictwem Delegacji Związków Kas Oszczędności krajów skandynawskich), a za pośrednictwem Międzynarodowego Instytutu Oszczędności z kasami oszczędności całego świata.

Z książek i wydawnictw

Hipolit Gliwic: „Kryzysowe rozważania gospodarcze", Warszawa 1935, str. 277 + IX.

Na tle omówionych szeroko i udokumentowanych cyframi objawów kryzysu światowego, autor rozważa sposoby wyjścia z kryzysu.

Kryzys ten wyraża się w pierwszym rzędzie w tem, że międzynarodowe obroty gospodarcze gwałtownie spadły w ostatnich latach, a w związku z tem uwypuklił się jaskrawo ogromny wzrost długów międzynarodowych, których obsługa wpływa hamująco na próby ożywienia życia gospodarczego.

Przed wojną główny bankier świata, Wielka Brytanja, otrzymywał odsetki i dywidendy od pożyczonych i zainwestowanych w różnych krajach kapitałów, kupując od nich surowce i produkty spożywcze. Zwiększonym importem tych towarów kompensował również wywóz produktów przemysłu brytyjskiego. Wzbogacony przez wojnę drugi bankier świata, Stany Zjednoczone, nie potrafił oprzeć swej polityki gospodarczej na tych zdrowych zasadach, zamykając się przed

importem towarów z krajów dłużniczych. To też obsługa długów amerykańskich, nie związana organicznie z żadnym procesem gospodarczym, musiała się urwać. Logicznym wydaje się więc wniosek, że długi te powinny być skreślone, aby uwolnić życie gosp. od ciężaru ,którego inaczej usunąć nie można.

Autor jednak idzie dalej i rzuca myśl, czy nie możnaby zastosować analogicznych środków w stosunku do zadłużenia wewnętrznego publicznego i prywatnego. Problem likwidacji zadłużenia „wszystkich u wszystkich" musi być rozwiązany jako warunek wyjścia na drogę poprawy gospodarczej.

Drugą przyczyną pogłębiania się kryzysu, to niestałość kursu walut większości państw świata. Obniżanie wartości pieniądza przez inflację czy świadomą dewaluację podważyło zaufanie społeczeństw do tego miernika wartości, który był podstawą wszelkich stosunków gospodarczych. Wyjście znajduje autor na drodze międzynarodowych zarządzeń w celu utrzymania stałej wartości pieniądza, przy dostosowaniu obiegu do potrzeb rozwojowych życia gospodarczego. W tym celu należałoby obniżyć procentowe pokrycie złotem, gdyż zapas złota nie wzrasta równolegle z rozwojem życia gospodarczego.

Powyższe środki techniczne do zwalczenia kryzysu nie mogą jednak mieć zastosowania w Polsce, gdzie kryzys powstał wskutek obniżenia poziomu spożycia. Dla aktywizacji życia gosp. i związanego z tem wzrostu spożycia konieczny jest zastrzyk kapitałów. Z zagranicy ich nie otrzymamy, musimy znaleźć więc sposób, prowadzący do zwiększenia obiegu pieniężnego bez naruszenia stałości naszej waluty. Za tego rodzaju operację uważa Gliwic wielkie roboty publiczne, które celowo zorganizowane, ożywiłyby życie gospodarcze pośrednio i bezpośrednio w takim stopniu, że zwiększony w tym celu obieg pieniężny czy też rozbudowa kredytów znalazłyby w krótkim czasie swoje gospodarcze uzasadnienie. Wzrost zatrudnienia i związany z tem wzrost spożycia, przyczyniłby się do trwałej poprawy gospodarczej kraju.

„Rozważania kryzysowe" stanowią ciekawą lekturę dla ludzi, interesujących się problemami gospodarczemi, aczkolwiek trudno się zgodzić z wysuniętemi z tych rozważań wnioskami. W szczególności koncepcja finansowania robót publicznych prostem zwiększeniem emisji banknotów wydaje się dość ryzykowna. Byłaby to przecież w gruncie rzeczy inflacja pieniężna na cele konsumcyjne, a więc w swej najgorszej postaci. Twierdzenie, że wywołany po pewnym czasie (wskutek wzrostu spożycia i zatrudnienia) wzrost obrotów gospodarczych skompensowałby wzrost emisji pieniądza — nie da się utrzymać w świetle naszych doświadczeń inflacyjnych. Wzrost cen, za którym nie mógłby podążyć wzrost prac, stworzyłby tylko nową dysproporcję — kosztem kapitalizacji pieniężnej. Zastrzyk pieniądza nie jest równoznaczny z zastrzykiem kapitału.

W. B.

S T A T Y S T Y K A

Stan wkładów w kasach oszczędności na dzień 31.XII 1935 r. według danych G. U. S.

Tysiące złotych.

Rodzaje kąs oszczędności / Województwa	Liczba kas	OGÓŁEM			Wkłady na książeczkach oszczędnościowych *a*			Wkłady na rachunkach czekowych *b*, bieżących i otwartego kredytu		
		31.X	30.XI	31.XII	31.X	30.XI	31.XII	31.X	30.XI	31.XII
P. K. O.	**1**	**831 515**	**835 224**	**881 687**	**641 397**	**649 048**	**679 330**	**190 118**	**186 176**	**202 357**
Komunalne Kasy Oszczę ności *c*	**363**	**662 043**	**662 836**	**675 319**	**601 383**	**607 374**	**615 920**	**60 660**	**55 462**	**59 399**
Miejskie	129	441 645	440 662	449 822	398 734	403 869	409 709	42 911	36 793	40 113
Powiatowe	228	216 041	217 767	220 991	198 717	199 678	202 304	17 324	18 089	18 687
Związków międzykomunalnych	5	3 282	3 322	3 372	3 046	2 994	3 043	236	328	329
Wojewódzka	1	1 075	1 085	1 134	886	833	864	189	252	270
M. st. Warszawa	1	97 895	95 525	99 320	74 496	76 003	78 878	23 399	19 522	20 442
Warszawa	25	30 654	30 862	31 942	28 031	28 308	29 276	2 623	2 554	2 666
Łódź	18	12 215	12 616	12 750	10 290	10 480	10 899	1 925	2 136	1 851
Kielce	18	13 404	13 770	13 921	11 723	11 929	12 169	1 681	1 841	1 752
Lublin	19	6 292	6 429	6 534	5 613	5 715	5 789	679	714	745
Białystok	14	4 470	4 508	4 856	3 749	3 792	4 026	721	716	830
Wilno	8	5 606	5 822	5 907	5 162	5 172	5 266	444	650	641
Nowogródek	8	1 303	1 338	1 446	1 115	1 129	1 182	188	209	264
Polesie	9	1 675	1 722	1 765	1 374	1 387	1 453	301	335	312
Wołyń	14	2 987	3 074	3 268	2 305	2 352	2 403	682	722	865
Poznań	74	104 804	104 451	104 928	97 432	97 288	97 616	7 372	7 163	7 312
Pomorze	41	34 914	34 943	34 875	30 527	30 453	30 197	4 387	4 490	4 678
Śląsk	18	121 186	122 949	123 893	115 191	116 288	116 685	5 995	6 661	7 208
Kraków	24	124 450	124 460	125 990	120 673	120 569	122 256	3 777	3 891	3 734
Lwów	37	81 331	81 554	84 710	75 339	78 237	79 181	5 992	3 317	5 529
Stanisławów	17	12 445	12 406	12 709	12 220	12 164	12 409	225	242	300
Tarnopol	18	6 412	6 407	6 505	6 143	6 108	6 235	269	299	270
Inne kasy *d*	**2**	**34 233**	**33 990**	**34 739**	**33 971**	**33 760**	**34 514**	**262**	**230**	**225**

a Bez sum, figurujących na książeczkach oszczędnościowych, wystawionych przez K. K. O. przed wejściem w życie Rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 24.X 1934 r. o K. K. O., na rzecz państwowych, samorządowych i innych prawno-publicznych instytucyj finansowych i ubezpieczeń społecznych z tytułu udzielonych kasom przez te instytucje kredytów. *b* R-ki czekowe w P. K. O. *c* Wobec nienadesłania sprawozdań dla 29 kas, za m. grudzień, wzięto sumy z m. listopada. *d* Galicyjska Kasa Oszczędności we Lwowie i Ukraińska Szczadnycia w Przemyślu.

Redaktor odpowiedzialny: **Bolesław Obszyński.** Wydawca: **Samorządowy Instytut Wydawniczy sp. z o. o.**

Drukarnia Samorządowego Instytutu Wydawniczego, Warszawa, ul. Dobra Nr. 28.

BILANS ROCZNY NETTO NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 1935 r. KOMUNALNEJ KASY OSZCZĘDNOŚCI POWIATU KONIŃSKIEGO W KONINIE, wraz z oddziałami w Słupcy i Pyzdrach.

Stan czynny.

	W tem w wal. obcych Zł.	Zł.	Zł.
1. Kasa i sumy do dyspozycji:			
a) gotowizna		77.850,59	
b) pozost. w Banku Polskim i P. K. O.		27.997,49	
c) pozostałość w Bankach Państwowych i Komunalnych		368,50	
d) pozostałość w innych K. K. O.			
e) bony inwestycyjne		1.075,—	107.291,58
2. Kupony			
3. Waluty obce			9.681,32
4. Papiery wartościowe *)			
a) bilety skarbowe			
b) papiery państwowe		54.506,55	
c) listy zastawne i obligacje			
d) obligacje Związków Komunalnych			
e) akcje Banku Polskiego, akcje i udziały w Bankach Komunalnych		2.229,87	56.736,42
5. Banki i K. K. O. „Loro"			
6. Banki i K. K. O. „Nostro"			
7. Weksle zdyskontowane (26 kont)			31.658,33
8. Pożyczki wekslowe (1368 kont)			488.853,26
9. Weksle protestowane			
a) pochodz. z dysk. i poż. wekslowych (20 kont)		5.674,55	
b) pochodzące z innych kredytów			5.674,55
10. Rachunki bieżące otwartego kredytu:			
a) zabezp. papierami wart.* (.... kont)			
b) zabezpieczone hipoteką			
c) zabezpieczone innemi wartościami *			
11. Pożyczki terminowe na zastaw:			
a) papier. wart. i książ. oszczędn. (196 kont)		45.424.—	
b) innych wartości			
c) pożyczki zakładu zastaw.* (... kont)			45.424,—
12. Pożyczki na skrypty dłużne			
13. Pożyczki hipoteczne (8 kont)			19.280,—
14. Należności z tytułu układu Konwers. zatwierdz. przez Kom. Konwers. Banku Akceptacyjnego (8 kont)			14.895,—
15. Odsetki zaległe			
16. Nieruchomości			
17. Ruchomości			7.651.26
18. Różne			5.147,66
19. Sumy przechodnie (rozliczenia międzyokresowe)			123,36
20. Straty:			
a) z lat ubiegłych			
b) za rok sprawozdawczy			
Razem.			792.416,74
21. Depozyty			258.657,43
22. Udzielone gwarancje			
23. Inkaso			44.169,30
24. Akcepty Banku Akceptacyjnego			
25. Pokrycie Funduszu Emerytalnego			
Razem.			302.826,73
Ogółem.			1.095.243,47

Stan bierny.

	W tem w wal. obcych Zł.	Zł.	Zł.
1. Kapitał zakładowy			100.000.—
2. Fundusz zasobowy			13.265,09
3. Fundusze specjalne:			
a)			
b)			
4. Fundusz wyrównawczy			5.683.72
5. Fundusz amortyzacji nieruchomości			
6. Wkłady oszczędnościowe instytucyj państwowych, samorządowych i innych prawno - publicznych			
a) bezterminowe (5 kont)		6.870,77	
b) terminowe (3 konta)		79.329,29	86.200,06
7. Wkłady oszczędnościowe osób fizycznych i prawno - prywatnych:			
a) bezterminowe (1119 kont)		214.164,22	
b) terminowe do 3 m. (232 kont)		47.944,26	
c) terminowe ponad 3 m. i warunkowe (307 kont)		129.686,34	391.794,82
8. Rachunki bieżące			
a) inst. państw. samorz. i inne praw.-publ. (13 kont)		24.483,09	
b) osób fizycznych i prawno - prywatnych (102 konta)		114.716,24	139.199,33
9. Salda kredytowe rachunków otwartego kredytu			
10. Zobowiązania inkasowe			
11. Redyskonto weksli:			
a) w Banku Polskim		32.729,65	
b) w Bankach Państwowych			
c) w Bankach Komunalnych i K. K. O.			
d) w innych instytucjach kredytowych.			32.729,65
12. Dyskonto akceptów Banku Akceptac.			
13. Zastaw papierów wartościowych			
14. Kredyty udzielone Kasie:			
a) przez Bank Polski			
b) przez Banki Państwowe		8.312,—	
c) przez Banki Komunalne i K. K. O.			
d) przez inne instytucje			8 312,—
15. Banki i K. K. O. „Loro"			
16. Banki i K. K. O. „Nostro"			
17. Przekazy na Kasę			
18. Zobowiązania hipoteczne			
19. Różne			6.009,62
20. Sumy przechodnie (rozlicz. międzyokr.).			7.972,45
21. Nadwyżki:			
a) z lat ubiegłych			
b) za rok sprawozdawczy		1.250,—	1.250,—
Razem.			792.416,74
22. Różni za depozyty			258.657,43
23. Zobow. z tyt. udzielonych gwarancyj.			
24. Różni za inkaso			44.169,30
25. Bank Akceptacyjny			
26. Fundusz Emerytalny			
Razem.			302.826,73
Ogółem.			1.095.243,47

*) W tem papiery wart. fund. zasob. 12.216,91 zł.

RACHUNEK STRAT I ZYSKÓW ZA 1935 R.

Straty.

	Zł.	Zł.
1. Odsetki wypłacone i dopisane		
a) od wkładów oszczędnościowych	20.117,01	
b) od rachunków bieżących	1.105,20	
c) od redyskonta weksli	1.126,17	
d) od zastawu papierów i od kredytów udzielonych Kasie	436,83	
e) różne inne		22.785,21
2. Prowizje wypłacone		871,50
3. Koszty administracyjne		
a) wydatki osobowe	35.567.—	
b) świadczenia socjalne	5.264,74	
c) wydatki rzeczowe	12.880,68	53.712,43
4. Podatki i opłaty skarbowe		32.49
5. Amortyzacja:		
a) nieruchomości		
b) ruchomości	789,43	789,43
6. Odpisy na dłużnikach		639,—
7. Różnice kursowe na rachunkach w walutach obcych		
8. Różnice kursowe na papierach wartościowych		
9. Różne		821,05
10. Dotacja na rzecz fund. wyrównawczego.		429,50
11. Nadwyżka		1.250,—
Razem.		81.331,—

Zyski.

	Zł.	Zł.
1. Odsetki pobrane i odpisane:		
a) od weksli	61.496,21	
b) od rachunków bieżących		
c) od pożyczek terminowych na zastaw	3.903,92	
d) od pożyczek na skrypty dłużne		
e) od pożyczek i wierzytelności hipoteczn.	1.668,76	
f) od papierów wartościowych	3.561,49	
g) od K. K. O. i Banków	79,67	
h) różne inne		70.710,05
2. Prowizje pobrane		6.162,25
3. Różnice kursowe na rachunkach w walutach obcych		
4. Różnice kursowe na papierach wartościowych		429,90
5. Dochód netto z nieruchomości		
6. Odzyskane straty		
7. Opłaty na koszty administracji		
8. Różne dochody		4.028,80
9. Odpis z funduszu wyrównawczego na pokrycie strat kursowych		
10. Strata		
Razem.		81.331,—

Dyrektor Zarządzający (—) **Bartosik**
Członkowie Dyrekcji:
(—) **J. Kubaszewski**
(—) **L. Ganowicz**

Przewodniczący Komisji Rewizyjnej: (—) **Leon Wroczyński**
Członkowie Komisji Rewizyjnej:
(—) **S. Rusin**
(—) **S. Opaliński**

Buchalter (—) **M. Jaworska**

BILANS ROCZNY NETTO NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 1935 R.
KOMUNALNEJ KASY OSZCZĘDNOŚCI POWIATU BIELSKIEGO W BIELSKU PODLASKIM.

Stan czynny.

	W tem w wal. obcych zł.	Zł.	Zł.
1. Kasa i sumy do dyspozycji			
a) gotowizna		11.173,87	
b) pozost. w Banku Polskim i P. K. O.		13.930,03	
c) pozostałość w Bankach Państwowych i Komunalnych		11.870,—	
d) pozostałość w innych K. K. O.			
e) bony inwestycyjne		2.000,—	38.973,90
2. Kupony			
3. Waluty obce			
4. Papiery wartościowe			
a) bilety skarbowe			
b) papiery państwowe	4.729,—	16.213,62	
c) listy zastawne i obligacje			
d) obligacje związków komunalnych		40.000,—	
e) akcje Banku Polskiego, akcje i udziały w Bankach Komunalnych			56.213,62
5. Banki i K. K. O. Loro			
6. Banki i K. K. O. Nostro			1.611,—
7. Weksle zdyskontowane (1 konto)			600,—
8. Pożyczki wekslowe (1716 kont)			346.997,90
9. Weksle protestowane			
a) poch. z dys. i poż. wek. (621 kont)		91.479,60	
b) poch. z in. kr. (1 k.) Sp. Rol. w up.		59.907,04	151.386,64
10. Rachunki bieżące otwartego kredytu			
a) zabezpieczone papierami wartośc.			
b) zabezpieczone hipoteką			
c) zabezpiecz. innemi wart. (2 konta)			35.625,—
11. Pożyczki terminowe na zastaw			
a) papierów wartościowych i książeczek oszczędności (342 kont)		18.675,—	
b) innych war. (1 konto)		500,—	
c) pożyczki zakładu zastawniczego			19.175,—
12. Pożyczki na skrypty dłużne			
13. Pożyczki hipoteczne (1 kont)			
14. Należności z tyt. układów konwersyjnych zatwierdz. przez Komitet Konwersyjny Banku Akceptac. (700 kont)			281.924,64
15. Odsetki zaległe			
16. Nieruchomości			23.000,—
17. Ruchomości			3.253,77
18. Różne			11.175,52
19. Sumy przechodnie (rozliczenia międzyokresowe)			806,87
20. Straty:			
a) z lat ubiegłych			
b) za rok sprawozdawczy			
Razem			970.743,86
21. Depozyty			125.325,—
22. Udzielone gwarancje			
23. Inkaso			61.069,73
24. Akcepty Banku Akceptacyjnego			69.835,—
25. Pokrycie Funduszu Emerytalnego			
Ogółem			1.226.973,59

Stan bierny.

	W tem w wal. obcych zł.	Zł.	Zł.
1. Kapitał zakładowy		100.000,—	102.597,34
2. Fundusz zasobowy		2.597,34	
3. Fundusze specjalne			
a) Rezerwa na wątpliwe należności		23.490,15	
b)			23.490,15
4. Fundusz wyrównawczy			34,01
5. Fundusz amortyzacji nieruchomości			2.833,33
6. Wkłady oszczędnościowe instytucyj państwowych, samorządowych i innych prawno-publicznych			
a) bezterminowe (5 kont)		2.850,29	
b) terminowe (1 konto)		165.000,—	167.850,29
7. Wkłady oszczędnościowe osób fizycznych i prawno - prywatnych			
a) bezterminowe (2001 kont)		210.536,36	
b) terminowe do 3 miesięcy (14 kont)		53.806,25	
c) terminowe ponad 3 miesiące i warunkowe (3029 kont)		84.693,26	349.035,87
8. Rachunki bieżące *) czekowe, przekazowe i t. p.)			
a) instytucyj państw., samorząd. i innych prawno - publ. (17 kont)		35 857,26	
b) osób fiz. i prawno-pryw. (57 kont)		48.154,14	84.011,40
9. Salda kredytowe rachunków otwartego kredytu			
10. Zobowiązania inkasowe			
11. Redyskonto weksli			
a) w Banku Polskim			
b) w Bankach Państwowych		1.760,—	
c) w Bankach Komunalnych i K. K. O.			
d) w innych instytucjach kredytowych			1.760,—
12. Dyskonto akceptów Banku Akceptac.			59.835,—
13. Zastaw papierów wartościowych			
14. Kredyty udzielone Kasie			
a) przez Bank Polski			
b) przez Banki Państwowe			
c) przez Banki Komunalne i K. K. O.		62.500,—	
d) przez inne instytucje		92.100,—	154.600,—
15. Banki i K. K. O. Loro			
16. Banki i K. K. O. Nostro			
17. Przekazy na Kasę			
18. Zobowiązania hipoteczne			
19. Różne			925,26
20. Sumy przechodnie (rozlicz. międzyokr.)			10.617,43
21. Nadwyżki:			
a) z lat ubiegłych			
b) za rok sprawozdawczy			13.153,78
Razem			970.743,86
22. Różni za depozyty			125.325,—
23. Zobow. z tytułu udzielonych gwarancyj.			
24. Różni za inkaso			61.069,73
25. Bank Akceptacyjny			69.835,—
26. Fundusz emerytalny			
Ogółem			1.226.973,59

RACHUNEK STRAT I ZYSKÓW za 1935 rok.

Straty.

	Zł.	Zł.
1. Odsetki wypłacone i dopisane		
a) od wkładów oszczędnościowych	22.414,59	
b) od rachunków bieżących	3 858,29	
c) od redyskonta weksli	3.604,09	
d) od zastawu papierów i od kredytów udzielonych Kasie	9.840,87	
e) różne inne	14,21	39.732,03
2. Prowizje wypłacone	437,76	437,76
3. Koszty administracyjne		
a) wydatki osobowe	22.598,20	
b) świadczenia socjalne	1.994,20	
c) wydatki rzeczowe	8.153,17	32.745,57
4. Podatki i opłaty skarbowe		
5. Amortyzacja		
a) nieruchomości	330,—	
b) ruchomości	1.461,43	1.791,43
6. Odpisy na dłużnikach		25.015,19
7. Różne kursowe na rachunkach w walutach obcych		
8. Różnice kursowe na papierach wartościowych		633,15
9. Różne		10.100,—
10. Dotacja na rzecz fund. wyrównawczego.		93,41
11. Nadwyżka		13.153,78
Razem		123.602,34

Zyski.

	Zł.	Zł.
1. Odsetki pobrane i dopisane		
a) od weksli	90.265,78	
b) od rachunków bieżących	965,52	
c) od pożyczek terminowych na zastaw	1.158,66	
d) od pożyczek na skrypty dłużne	494,87	
e) od pożyczek i wierzytelności hipoteczn.		
f) od papierów wartościowych	1.509,25	
g) od K. K. O. i Banków	317,57	
h) różne inne	5.266,40	99.978,05
2. Prowizje pobrane		3.468,30
3. Różnice kursowe na rachunkach w walutach obcych		93,41
4. Różnice kursowe na papierach wartośc.		
5. Dochód netto z nieruchomości		230,—
6. Odzyskane straty		3.540,77
7. Opłaty na koszty administracji		12.307,75
8. Różne dochody		3.350,91
9. Odpis z funduszu wyrównawczego na pokrycie strat kursowych		633,15
10. Strata		
Razem		123.602,34

Buchalter (—) St. Okniński
Członkowie Komisji Rewizyjnej:
(—) B. Tarkowski
(—) M. Lankau

Dyrektor Kasy (—) M. Niedzielski
Członkowie Zarządu:
(—) St. Dąbrowski
(—) A. Chomicki

Uprzejmie zawiadamiamy wszystkich naszych odbiorców, że z dniem pierwszym lutego r. b. przenieśliśmy biura, składy i drukarnię Samorządowego Instytutu Wydawniczego sp. z o. o. w Warszawie z poprzednich lokalów do jednego zabudowania na ulicy **MIODOWEJ № 6 (sześć) w WARSZAWIE.**

Wszelkie zlecenia i korespondencję prosimy kierować pod **Samorządowy Instytut Wydawniczy w Warszawie, WARSZAWA ul. MIODOWA № 6.**

W sprawach nagłych prosimy komunikować się telefonicznie **tel. 5-92-63.**

Oczekując łaskawych zleceń i wyrażając gotowość służyć we wszelkich sprawach wydawniczych wyczerpującemi wyjaśnieniami, pozostajemy

Z poważaniem
SAMORZĄDOWY INSTYTUT WYDAWNICZY
Sp. z o. o. w Warszawie.

KOMUNALNA KASA OSZCZĘDNOŚCI POW. LIDZKIEGO W LIDZIE

ogłasza

KONKURS

na stanowisko Dyrektora Kasy.

Od kandydata wymagane jest:

1. 10-letnia praktyka na stanowiskach kierowniczych w Kasach Oszczędności, w Związkach K. K. O., bądź też praktyka bankowa, o ile zaś kandydat miałby ukończone wyższe studja fachowe, — praktyka pięcioletnia na kierowniczem stanowisku. 2. Wykształcenie fachowe, dające gwarancję należytego opanowania wszystkich działów pracy K. K. O. (w zakresie conajmniej średniej szkoły handlowej, względnie ogólno-kształcącej). 3. Odpowiednie referencje z prac poprzednich kandydata. 4. Obywatelstwo polskie. 5. Nieprzekroczony wiek 50 lat.

Stanowisko jest do objęcia z dniem 1 kwietnia 1936 r. po zatwierdzeniu kandydata przez Ministerstwo Skarbu, w myśl art. 10 ust. 2 rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 24 X. 1934 r. o komunalnych kasach oszczędności (Dz. U. Nr. 95, poz. 860).

Wysokość wynagrodzenia do omówienia z kandydatem (350 — 400 zł. miesięcznie).

Podanie z życiorysem oraz świadectwami w oryginałach, względnie uwierzytelnionych odpisach należy składać na ręce Przewodniczącego Rady K. K. O. w Lidzie do dnia 1. III. 1936 r. (adres: Lida, Wydział Powiatowy).

Przewodniczący Rady K. K. O.
(—) Dr. J. Czuszkiewicz
Starosta Powiatowy

Drukarnia Samorządowego Instytutu Wydawniczego, Warszawa, ul. Dobra Nr. 28.